



גליון עז  
ניסן  
שנת ה'תשפ"ד

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ו

# קדושת ציון

התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש

אב הַרְחַמִים

הַנּוֹתֵן לָנוּ  
כַּח לְהַתְמוּדָד  
בְּנִסְיוֹנֹת שֶׁלָנוּ

13

כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ  
אֶת אֲבֵנֶיהָ

3

הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנֶךָ

אֶת צִיּוֹן

11

בְּקִבּוּץ בְּנֵיהָ  
לְתוֹכָהּ בְּשִׂמְחָה  
... וְאֶחָד רִשְׁעִי?

תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם

5

בְּסִבּוּב שְׁעָרֶיהָ

כִּי בָךְ לִבֵּד

בְּטַחְנוּ

9

מִשְׁמַעוֹת קִרְבֵּן הַפֶּסַח

מֶלֶךְ א-ל

רָם וְנִשְׂא

אֲדוֹן עוֹלָמִים

הַחֲזוֹן

הַנְּחֻזֵן לְנִצְחוֹן

10



חיבת הארץ • תורת האומה – השאיפה לשלטון התורה • הכרת מהות תקופתנו וחובתנו לפעול בה

הכונו לועידה השנתית! פרטים יבואו בקו 079-607-3701 ובפרסומי האגודה



## גליון 77 ניסן תשפ"ד

תמונת השער: עדר צאן ליד שער הפרחים בחומת ירושלים העתיקה, סביבות שנת תר"ס.

### מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'

**יו"ר ועורך ראשי:** הרב יהודה אפשטיין  
**עורך תוכן ועורך אחראי:** הרב יואל ברמן  
**עריכה לשונית:** הרב יהודה אפשטיין  
**עורך משנה:** הרב פסח הלפרין  
**ציילומים:** ארכיון האגודה, ויקיפדיה, piery.com, אהרן סירקין, כולל דורשי ציון ביתר עילית  
**ציורי ליל הסדר עם קרבן הפסח על השלחן,** מהגדות עתיקות.

### עיצוב ועימוד:

קליין zk7305@gmail.com

### ועדת ביקורת

דוא"ל: ph@kedushastzion.org

### מחלקת הפצה

דוא"ל: hafatza@kedushastzion.org

### להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל,

### ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

☎ 079-6073701 שלוחה 9

☎ 077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובח"ל.

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות.

### לע"נ

### שמואל שמשון בן ישראל

### לאה מרים בת ישראל

### דב בער בן משה

### יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף

### משפחת רבין

### הערת המערכת: גליון זה משמש

במה לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון. המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות הכותבים בלבד. הארות והערות שתקבלנה בשמחה ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט כדרכם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל, הנוחים זה לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.

דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:

DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

### אגודת קדושת ציון

פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל ביהדות, כמקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי תורת ה'.



## תוכן המאמרים:

### 2 דבר העורך

דעת תורה מסודר לפי ימי השנה

### 3 חלק א' - חיבת הארץ

ח' ניסן - הגאון רבי יחיאל מיכל טוקצינסקי זצוק"ל

### 7 חלק ב' - התורה וארץ ישראל

י"ב ניסן - הגאון הצדיק רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל

י"ז ניסן - הגאון הצדיק רבי שלמה וולבה זצוק"ל

י"ט ניסן - מרן הגאון רבי מנחם זמבה זצוק"ל הי"ד

כ"ט ניסן - כ"ק אדמו"ר רבי מרדכי שלום יוסף מסדיגורא זצוק"ל

### 5 ושמחתם ויחגגתם

הרב חיים לנדו

### 9 קרבן פסח כביטוי להתנתקות מהשעבוד לגוי

והשענות על ה' לבדו הרב מנשה בן-יוסף

### 10 באין חזון אין נצחון

הרב יהודה אפשטיין - יו"ר האגודה

11 'מורדים ופושעים' או 'כל אשר בשם ישראל יכנה' הרב בצלאל גנז

13 שמור את חודש האביב הרב משה מלוביצקי

14 אֵל גָּלִיל אֵל גָּלִיל מכתב למערכת מאת עו"ד הרב נתן רוזנבלט

15 והיא שעמדה הרב מאיר גולדמינץ

15 בית המדרש קוראים כותבים ותגובות המערכת

16 אמונה, אמונה, ועוד אמונה מכתב למערכת

**עם סגירת הגליון הגיעה הידיעה המקוממת על עזות הבג"ץ כנגד הישיבות הקדושות**  
♦ אין כן דוד בא עד שיכלו שופטים הרעים ♦  
השיבה שופטינו ככר אשונה, ויועצניו ככתחלה,  
והסר ממנו יגון ונאנקה



התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש

### קוראים יקרים שלום וברכה,

חג הפסח עומד בפתחנו, החג בו נהיינו לעם וכתרנו ברית בדמינו - דם פסח ודם מילה - עם בורא עולם. במסגרת ברית זו, לקחנו להיות לעבדיו, כשחטנו את אלהי מצרים תוך התגרות מתריסה, ולאחר מכן צלינו ואכלנו אותו מתוך שמחה של בטחון בבורא עולם, שיוציאנו ממצרים ויביאנו אל הארץ שנשבע לאבותינו לתתה לנו.

מי שקצת מתעניין בקורות ימי בית שני רואה כיצד באותם ימים היה חג הפסח 'מוקד פורענות' ידוע מראש עבור השלטון הרומאי הזר. יהודים של אז לא יכלו לסבול את השלטון האילי, את חילול המקדש, את כל התרבות הנכרית שהם השליטו כאן, וכשהמוני היהודים עלו מכל קצוות הארץ לחוג את החג - לעיתים קרובות הסתייגו הדבר במרחץ דמים של יהודים שהרחיבו עוון להביע מחאה כנגד חילול הקודש. יהודים של פעם לקחו את התורה ברצינות, לקחו את חילול ה' ברצינות, והבינו כי חג הפסח משמעו חרות אמיתית - חרות מדינית, צבאית ומעל הכל תרבותית, שעליה צריך למסור את הנפש.

כמה מפיל ומבוזה, שעם פרוס ה'רמדאן', כל העולם רועד וחל מפני חיות הטרף הצמאות לרדמו, וממשלת ישראל מהלכת על קצות בהונותיה כדי 'לא להרגיז' אותם. רואים בעיר העתיקה את פרצופיה המאיימים, ומבינים, כי בשם 'חופש הפולחן' מוכנה הממשלה להפקיר את דמנו. מתי נזכר, והעולם כולו ירעד מפני יהודים זועמים, שלא מאפשרים להם להקריב את קרבן ה' במועדו, מיהודים שלא יכולים לראות את ירושלים מחוללת במצעדי תועבה, בצלצולי כנסיות ובקריאות מואזין, מיהודים מכל העולם שדמם רוחח בקרבם על כך שמדינת ישראל מתנהלת כמדינה מערבית גויית ומסורבת לקבל על עצמה עול מלכות שמים.

אגודת 'קדושת ציון' מבקשת לעורר את אותן רגשות של פעם, שנעד לחוות את החגים בכלל, ואת חג הפסח בפרט, כפי שהתורה מצוה - חגים של כלל האומה, העולה אל מקדשה, מקריבה קרבנות לה' ומטהרת ומתקדשת לפניו. גליון זה נועד לעורר את אותם כיסופים החבויים בלבו של כל יהודי מאמין, ללבות את הגחלת שכמעט כבתה אחר אלפיים שנות גלות. בהן לא יכולנו לקיים אלא את הלכות חמץ ומצה.

מנהג סיבובי השערים שהולך ותופס תאוצה בשנים האחרונות - הזכות היא לקדושת ציון' על חלקה בעידוד התופעה והגברתה - מקבל ביטוי נרחב בגליון זה, ואנו מצפים לראות רבים מקהל ידאי ה' משתתפים בחג ובחול המועד באותם סיבובי קודש. תוך כך, נשתדל השנה ביתר שאת לחלק גליונות ישנים של 'קדושת ציון', אשר הצטברו במשך הזמן, ואמנם אין בהם מהחידוש שבגליון ט"ו, אך אותה רוח מפעמת בהם בלי ספק, ובדרך את כל מי שישתתף בחלוקה ויוכה יהודים אחרים, שטרם טעמו מדישת ציון על טהרת הקודש.

נאחל בזאת פסח כשר ושמח לכל הקוראים המסורים, ויהי רצון שבאמת נזכה לדרוש לציון ולפעול למענה עד שתגלה מלכות שמים במלואה ונזבח לה' א-להינו את קרבנות חובותינו, ותשרה שכינתו בתוכנו כימי עולם וכשנים קדמוניות.

### שלכם, העורך.

*Shimon*

יהודה אפשטיין - יו"ר אגודת 'קדושת ציון'

- התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש.

מתחברים למשמעות התורנית המעשית של ארץ ישראל

kdushat-zion.022.co.il | 079-538-3396 | טל: 079-538-3396 | kdst.office@gmail.com

לתרומה: נדרים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' | בנק מזרחי | סניף 459 מספר חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

### הוצאה לאור



### גליון חודשי



### כנסים



### ימי עיון



### שיעורים והרצאות



### טיולים וסיוורים חינוכיים

# דעת תורה



עורך המדור - הרב דוד מליטובסקי

במדור זה נביא בעזר ה' עניני דרישת ציון והמסתעף מדברי גדולי ישראל, שיום פטירתם חל בחודשי הגליון. הקוראים החשובים מזמנים לשלוח חומרים מתאימים (נא להקפיד לציין מקור) לעורך מדור זה בדוא"ל MD@KEDUSHASTZION.ORG.

## חלק א' - חיבת הארץ

השבטים]. וכל השנים שישבו במצרים וציפו לגאולה היתה הצפיה אך ורק לארץ כנען המיועדה לגאולתם.

ג. וארץ ישראל לישראל נקראת "מתנה", וגם נקראת "קנין", וגם בשם "נחלה". כדתני רבי שמעון בן יוחאי שלש מתנות נתן הקב"ה לישראל תורה וארץ ישראל ועולם הבא כו' (ברכות ה), ואמרו ארבעה נקראו קנין ישראל כו' הארץ כו' והתורה (מכילתא בשלח ט; וראה פסחים ז), ועוד שם (מכילתא פ"ו) ארבעה נקראו נחלה בית המקדש כו' וארץ ישראל כו' תורה כו', וכן ישראל מקבלי התורה נקראו נחלה, שנאמר עמי ונחלתי ישראל (ויאל ד ב) אמר הקב"ה יבואו ישראל שנקראו נחלה לארץ ישראל שנקראת נחלה ויבנו בית המקדש שנקרא נחלה בזכות התורה שנקראת נחלה.

אלא ששלשה דברים ניתנו על תנאי "ארץ ישראל" שישבו ישראל עליה לבטח [בית המקדש] ו"מלכות בית דוד" אם ישמרו בנין בריתי, אבל תורה ובריתו של אהרן לא ניתנו על תנאי (מכילתא יתרו ב).

"זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה" (במדבר לד א) לכם היא בנחלה ולא לאחרים כו' אמר הקב"ה הארץ שלי היא שנאמר לה' הארץ ומלוואה (תהלים כד א) ואומר כי לי הארץ (ויקרא כה כג), וישראל שלי הם שנאמר כי לי בני ישראל עבדים (שם כה נה), מוטב אנחיל ארצי לעבדי, שלי לשלי, לכך נאמר לכם בנחלה (מ"ד במדבר פכ"ג).

### תכלית גאולת מצרים - לשם הכניסה לארץ ישראל

ד. וכל גאולת מצרים היתה אך ורק לשם הכניסה לארץ ישראל, ועד שלא נכנסו לארץ היו מברכים על המזון רק ברכה אחת הזן את הכל, משנכנסו לארץ ישראל מברכים גם על הארץ ועל המזון כו', ואמרו חכמים ז"ל כל מי שאינו מזכיר בברכת המזון "על הארץ ועל המזון" ארץ חמדה וברית ותורה וחיים" לא יצא יד"ח, אמר הקב"ה חביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל כו' וישראל חביבים עלי כנאמר כי מאהבת ה' אתכם (דברים ז ח) אני אכניס את ישראל החביבים עלי לארץ ישראל החביבה עלי שנאמר כי אתם באים אל ארץ כנען (מ"ד במדבר פכ"ג).

### עוצם הגעגועים והתשוקה של אבות האומה לארץ ישראל

ה. על עוצם הגעגועים והתשוקות של אבות עם ישראל לארץ ישראל, יש לראות גם מהמאמרים דלהלן:

כשאמר עשו ליעקב נחלק כל מה שהניח לנו אבא לשני חלקים, ואני בורר שאני בכור, אמר יעקב, הרשע הזה עינו לא תשבע עושר, חלק יעקב כל מה שהניח אביו לשני חלקים, כל הרכוש הגדול לחלק אחד ואת ארץ ישראל לחלק שני כו', לקח עשו כל הרכוש שהניח אביו, ואת ארץ ישראל ומערת המכפלה נתן ליעקב וכתבו כתב עולם. ואז ישב יעקב בטח בארץ מגורי אביו בארץ כנען (פרקי דר"א פל"ח. וראה סוטה יג, וב"ד פרק ק, ובתנחומא ויחי, ועוד בנוסחאות שונות).

ומה רבו תחנוני משה רבנו ע"ה "אעברה נא ואראה את הארץ" (דברים ג ב) כו' עד שהמליצו ע"ז "ותמס כעש חמודו" (תהלים לט יב) כל חמדה שהיה למשה להכנס לארץ המסות אותו כעש הזה (מדרש רבה דברים פ"ב, ובפסרי ח"א ק"ח ועוד) כי הוא אשר השיג מחשיבות הארץ והשראת השכינה אשר בה, גברו אליה תשוקותיו ביותר.

ואמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אפילו יש לי פרקליטים וטרקלין בחו"ל ואין לי אלא הסף בארץ ישראל בחרתי "הסתופף", וח"א אפילו לא היא לי לאכול בארץ ישראל אלא ספוף של חרובין בחרתי "הסתופף" (תנחומא ראה ח).



## הגאון רבי יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצוק"ל ח' ניסן תשט"ו



בח' ניסן תשט"ו חל יום פטירתו של הגאון רבי יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצוק"ל. לרגל יום הזכרון נביא כאן מאמר יסודי ממנו ביחס לארץ ישראל, חשיבותה, וחביבותה (מאמר 'קשר ישראל לארץ

ישראל', מתוך 'ספר ארץ ישראל' ח"א סימן כ"ז עמ' צד-ק).

### ארץ ישראל מיועדת לעם ישראל

א. אין לדמות מהות קשר עם ישראל לארצו למהות קשר של כל עם אחר לארצו, ואין להשוות יחוסם של אומות העולם לארצותיהם ככל ארצות תבל, ליחס ישראל לארץ ישראל: אין לשום עם שטר קדום ולא כל הבטחה מוקדמת למדינתם, יחוסם הוא רק יחוס ארצי בלא שום יחס נפשי וללא כל שום ערכי קדושה. כל השייכות שלהם אל אדמתם אינה אלא משום שאבותיהם התישבו שם במקרה והיתה להם זו לארץ המולדת, ואם במקרה נסחף או יסחף עם לארץ אחרת או אם משפחה היגרה למדינה אחרת וקבלה שם זכות אזרח, הנה במשך מספר שנים נותקה לגמרי מארצה הקודמת - לא כן האומה הישראלית ביחוסה לארץ ישראל, שיש לה שטר קדום הכתוב [בכמה מקראות] ב"ספר הספרים" המקודש. וראש עפרות תבל (משלי ח כו) זו ארץ ישראל כנאמר משחקת בתבל ארצו (שם ח לא) מיועדה לישראל (ספרי ח"ב לז) ובהנחל עליון גוים [ונתן להם ארצות] יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, אשר להם, לישראל, הנחיל הקב"ה ארץ כנען (תנחומא עקב לז ועוד). כי תבואו אל הארץ כו' ואתן לך ארץ חמדה כו' חלק הקב"ה לאוה"ע כו' ולישראל נתן את ארץ ישראל (תנחומא קדושים י"ב).

וכן מפורש בהרבה מקראות שארץ ישראל היא רק לישראל, והובטחה הארץ לאברהם אבינו, "ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגוריו את כל ארץ כנען" (בראשית יז ח), וכן הובטחה ליצחק "כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל" (שם כו ג), וכן אח"כ ליעקב "הארץ אשר אתת שוכב עליה לך אתננה ולזרעך" (שם כח ג), "ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריו" (שם לה יב). ונתינת הארץ לישראל ברית עולם היא מברית בין הבתרים, כי ע"כ הריהו קשר של קיימא לעולם.

ב. וקדושתה קדושת עולם היא, ויעקב ראה בחלומו "זהו שער השמים" (בראשית כח ז). אחר כך נתקדשה בקדושת בני אדם בעשר קדושות, זו למעלה [ולפנים] מזו.

ולהיותה קדושה קדושת עולם לכן התאוו אבות העולם להתגורר בתוכה עוד בטרם היתה לנחלת ישראל. אברהם אבינו לא יצא מתוכה אלא במקרה של אסון כגון רעב. ויצחק לא יצא ממנה מעודו. ויעקב הצטער הרבה כשהוכרח לברוח מארץ ישראל לחרן (ראה תנחומא וישלח י). וכשנאלץ אח"כ לרדת למצרים והצטער הרבה על זה אמר לו הקב"ה אל תירא מרדה מצרים (בראשית מו א), והשביע את יוסף שיקברוהו בארץ כנען [במערת המכפלה]. וכן השביע יוסף את אחיו פקוד פקוד א-להים אתכם והעליתם את עצמותי מזה (בראשית נ כה), [וכן העלו ממצרים גם עצמות שאר

זעקתי אליך ה' אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים (תהלים קמ"ב), הפסוק הזה דוד אמרו חלקי בארץ החיים, זוהי ארץ ישראל כו' בשעה שאמר "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה'" (ש"א כ"ט) לפיכך זעקתי אליך ה' מתאוה אני לישב בתוכה (ראה ירושלמי כלאים פ"ט ד ובכתובות פ"ב וי"ב צו ותנחומא ויצא כג), ובמ"ר במדבר (פ"ג) ואדר"ג (פ"ד) ארץ ישראל נקראת חיים שנאמר ונתתי צבי בארץ חיים (יחזקאל כ"ז) להתהלך לפני א-להים באור החיים (תהלים נ"ד) זו ארץ ישראל כו'.  
1. ואחרי שבעוונות הגולה עם ישראל לבבל, ישבו על נהרות בבל ותלו נכרותיהם [כאומרים אין להם עוד חפץ בהם] ונשבעו אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי כו' (תהלים קל"ז ה).

ואחר חורבן בית שני תקנו כמה תקנות לזכר ארץ ישראל וירושלם, כגון הרואה ערי יהודה בחורבנם קורע בגדיו ואומר ערי קדשך היו מדבר (ישעיה סד ט), וכן על ירושלם ובית המקדש קריעה מיוחדת וקריאה מיוחדת (מ"ק כ"ו ומ"ט שמחות פ"ט), וקבעו הצומות ביחוד ליום תשעה באב וכל הקינות המזעזעות. גם תקנו לתת אפר מקלה בראש החתנים ומנח לה במקום התפילין, וכן תקנות אחרות (ב"ב ס: ותוספתא סוטה פ"ג, ועוד).

מעשה ברבי יהודה בן בתירא ור' מתיא בן חרש ור' חנינא בן אחי ר' הושע ורבי יונתן שהיו מוכרחים לצאת לחו"ל והגיעו לפלטום וזכרו את ארץ ישראל זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה כו' (ספרי ח"ב פ).

### כמה עזה היתה אהבת גדולי ישראל לארץ ישראל

2. ומה עזה היתה אהבת גדולי ישראל קדמאי ובתראי לארץ ישראל, שבערה בתוכם כאש שלהבת קודש, אשר מים רבים לא יכבוה ונהרות לא ישטפוה, ונציין כאן רק דוגמאות אחדות: ר' זירא שכל כך נתאוה לארץ ישראל ולתורת ארץ ישראל עד כי יתב במאה תעניתו דאישתכח גמרא בבבליה מיניה כדי שילמוד מר' יוחנן ועוד תורה שבארץ ישראל (ב"מ פ"ה) והיה משתמט את עצמו מרב יהודה רבו שלא יעכב נסיעתו לארץ ישראל (כתובות ק"א) - ויהי כי עלה בידו לעזוב בחפזה את בבל ולא מצא מעברא למיעבר הנהר, ולא רצה להמתין לזמן הקמת הגשר או לזמן בוא ספינה - נקט במצרא ועבר על עץ ארוך מושלך על רוחב הנהר והחזיק בחבל שממעל העץ, ואמר לו ההוא צדוקי עמא פיזיא כו', אמר ליה ר' זירא דוכתא דמשה ואהרן לא זכו בה אנא מי יימר דזכינא בה (סוף כתובות), כי כנודע היה ר' זירא איש חלש (עירובין כ"ה) וחשש שמא תיטרף עליו השערה ולא יוכל לעלות.

עוד מסופר (שם סוף כתובות) רבי אבא מנשק כיפי דעכו, כאשר הגיע לארעא דישיראל היה מנשק הסלעים מעכו.

ועד"ז בירושלמי כו' יוסי בר חנינא שהיה מנשק לכיפתא דעכו (ירושלמי שביעית פ"ד ט).

ור' חנינא מתקיל מתקליה [היה מתקל האבנים מהדרך מחמת חיבת הארץ שיהא נח ללכת בה] (שם).

ורב חייה בר גמזו מגנדר בעפרא כנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפריה יחוננו (תהלים ק"ב טו), משום חיבת הארץ היה מתגנדר בעפריה (שם).

וידוע הסיפור מר' יהודה הלוי בעל הכוזרי, כשבא לארץ ישראל ויגש לשער ירושלם וראה חורבנה, התפלש על העפר ונשקה ובכה תמרורים ויחבר אז את הקינה "ציון הלא תשאלו שלום אסיריך". וכן שמענו על כמה גדולים עוד כשבאו לארץ ישראל נפלו על הארץ ונשקוה וכו'.

ובסוף המאה החמישית בשנת תקצ"ז כשהגיע הצו מסולטן קושטא שהעברים לא יציקו עוד ליהודים בתביעותיהם על חורבת רבי יהודה החסיד וקבלו הרשיון [הפירמאן] להקים את הריסות בית המדרש הישן שבחצר החורבה "מנחם ציון" [שהתפלל שם השל"ה, ובזמנו ברח מירושלים עקב התביעות על חורבת רבי יהודה החסיד של הערבים] - חשו אז כל גדולי וחשובי ירושלים להתעסק בעצמם בהקמת ההריסות של בית המדרש, מהם שגבלו בטיט או סתתו אבנים, מהם שהעלו האבנים על הנדבכים, ונשקו כל אבן ואבן טרם הניחוה על הבנין, ובקול שיר וזמרת ההלל הקימו הריסותיו, וכשנבנה היכל החדש של ישיבת עץ חיים על גב בית המדרש החדש שבחצר החורבה נכנס הרב הגאון ר' זלמן בהר"ן צ"ל ונשק את אבני הבנין בארבע כתליו.

### מסירות נפשם של העולים הראשונים לארץ ישראל

1. ומעולם לא הזניח עם ישראל את ארץ ישראל שלא היא בו צבור ישראל, וכאשר העיד הרמב"ם (בסו"מ ק"ג) שאולולא ח"ו היה

2 אין צורך לומר, כי הדברים נכתבו בשעתו, וכיום הדרך קלה בהרבה, וממילא גם התביעה גדולה בהרבה.

נעדר כל צבור ישראלי מארץ ישראל לא היה מועיל חשבוננו לקביעות המועדות.

ובמסירות נפש ממש עלו העולים הראשונים לארץ ישראל להתישב באחת מארבע העירות "צפת טבריא ירושלים וחברון", נסעו על ספינות שייט ששטו על יד החופים, והנסיעה ארכה עפ"י רוב קרוב לשנה, ונסעו מעיר לעיר אשר על שפת הים, ובכל עיר היו צריכים לחכות על ספינת שיט אחרת הנוסעת לכון ארץ ישראל. ומיפו לירושלים היו נוסעים על חמורים סוסים וגמלים, במשך יום ולילה, ופחד משודדים, גם רשיון הכניסה לארץ ישראל לא היה קל, וסבל היושבים בה היה קשה עד מאד (ראה למשל בהקדמת לפאת השולחן מגאון ישראל, ר' ישראל משקלוב, ובספרים רבים אחרים).

ובכמה מסירות נפש הקימו שבעה בני ישיבה את שכונת נחלת שבעה במעברה של ירושלים, במקום חיתו טרף ושוודים שורצים, ואחריה, הקמת שכונת מאה שערים בצפון, ושכונת בית יעקב ומשכנות ואבן ישראל במערב, ואחריהן העוז והגבורה להקמת מושבה הראשונה פתח תקוה במדבר ציה ושממה, שם שרצו חיתו טרף וליסטים לרוב. ובכל הארץ לא היה שום כביש כי אם גאיות ועמקים מלאים סלעים וצוקים, והמתישבים סבלו גם מחוסר מצרכים חיוניים, וגם מחוסר מים ומחוסר דלק למאור, ועל כולם מרדיפות והתנפלויות מאדוני הארץ, ועם כל זה היו שמחים בחלקם שזכו לישב וליישב את הארץ, אשר גם היא, הארץ, שמרה אמונים לבני ישראל, ובכל הזמן הארוך שישבו בתוכה עמים אחרים לא הסירה הארץ את בגדי אלמנותה והיתה עטופה בשמון.

### עליית החרדים לארץ יכולה להציל את מצב היהדות בארץ ישראל

3. ומה היום? מה קלה הנסיעה לארץ ישראל, מאמריקא אליה באירון - 36 שעה? ובספינה עם כל הנוחיות של מטיילים - כשבועיים. מיפו לירושלים במכונית - שעה אחת. כל הדרכים סלולים כבישים, לא חסר מים ושאר צרכי מזון חיוניים, חשמל לדלק. אדוני הארץ - ממשלת ישראל, שערי הארץ פתוחים לרווחה, אין זכר לקבלת ה"פתקה האדומה" וללא מתנת שוחד ל"קיימקיימים".

**ומה חסר כיום? אותה התשוקה העזה שיקדה בלבות שלומי אמוני ישראל הקודמים שבחו"ל. אילו היתה הנסיעה והכניסה לארץ ישראל כל כך קלה לפני מאה שנה, או אילו היו כל שלומי אמוני ישראל שבתקופה זו מתאווים באותה משיכה נפשית לעיר וארץ קדשנו - כי עתה היתה ארץ ישראל מיושבת רובה ככולה שומרי תורה ומצוה, ועל כסאות הכנסת במדינת ישראל היו יושבים רובם ככולם עברים מקוריים היודעים ומרגישים מה זו ארץ ישראל לישראל, ובאיהו קשרים קשורים זו לזה, והיתה לארץ ישראל צורה אחרת לגמרי: חוקי הכנסת היו מבוססים על תורת ישראל, ולא היתה כלל עולה על הדעת שיש בישראל שאלת שמירת שבת, ובעיה לגידול חזירים, ולא שאלת גיוס בנות ולא התרים לנתוחי מתים, ומכ"ש שלא היה למסיון חופש גמור להעביר בני ישראל אל השמד. לא פריקת עול, לא חילולי ערכי ישראל, לא מלחמת חול על הקודש, ולא נוער המתחנך על הפקרות בזלזול חיי האדם.**

**כל זה היה עושה, אילו היתה המשיכה הנפשית לשומרי אמונת ישראל שבחו"ל, הם היו יכולים להציל את דת ישראל ואת קדושת הארץ ממחלליה ולוחמיה.**

הן אמנם עוד היום רובם ככולם קשורים בנימים הרבה לארץ קדשנו, אליה פונים בכל התפילות, ומתפללים עליה שלש פעמים ביום בתפילות ובברכת המזון, ומעלים את זכרונה על ראש שמחתם, ביחוד עוד היום הם תומכים בישוב הארצישראלי לא פחות משתמכו לפנים - אבל הם עצמם חובבים עדיין את הישוב הגלותי, ומהם שדומה עליהם ששם ביתם גם לעתיד...

על כל שומרי תורה ומצוה, ביחוד על כל רבננו, לקבל לקח מהעליות הקדומות שעלו לארץ ישראל במסירות נפש, והיו תואבים להסתופף בחצרות ה', ולחלץ את קדושת הארץ ממחלליה, וברצות ה' דרכי איש גם אויבו ישלים אתו, וישראל ישב לבטח מאויבי החיצוניים, והיה עם ישראל בארץ ישראל מבהיק שוב בזוהרו כבשנות קדם, והיינו מתקרבים יום יום אל גאולתינו השלמה ואל היעוד המקווה. \*

המשך מדור דעת תורה בעמוד 7



# ושנת חתם וחגתם

הרב חיים לנדו



רמז למה שסבבו המזבח כל שבעה בלולביהם ע"פ מה שאחז"ל בפרק קמא דחגיגה, דיש לפרש 'חג' מלשון מחול וסיבוב חוגא, חגא כמו מחוגה המסובבת. ותוספות כתבו שם כמו 'חוגו וינועו', ע"ש. אם כן קאמר קרא, שעם נטילת ארבעה מינים הללו 'חוגותם אותו חג לה', שייסובבו לשם ה' עם המינים הללו שבעת ימים".

[ויש אף למצוא מקור נאמן להא דחג מלשון מחוגה - סיבוב בדברי התקו"ז תי"ג עיי"ש, וכן מבאר הרמ"ע מפאנו במאמר חקור דין חלק ב פרק כז עיי"ש].

ואלו דברי חז"ל בשיר השירים רבה (א טו) - "מה יונה זו - אף על פי שאת נוטל גוזליה מתחתיה,

אין מנחת שובכה לעולם, כך ישראל - אף על פי שחרב בית המקדש, לא בטלו שלש רגלים בשנה". וישראל אף חוגגים את שמחת המועדים באופן שעולי הרגלים היו חוגגים אותם, בהקפה דרך סיבוב תוך כדי שמחה וריקודים לקיים גם את דברי רש"י ותוס'.

וכך אנו באמת מוצאים שנהגו כמאתיים שנה אחר ר"ח, שכן כתברבנו מאיר, ראש הישיבה בירושלים, (בשנת ד"א תקפ"א) - ו"תפילותינו עליכם תדירה, ועל זקני היקר שלכם, בהר הזיתים מול היכל ה' מקום הדום רגלי א-להינו, ועל שער הכהן, ועל שערי מקדש ה' בקבוץ כל ישראל לחוג את חג ה'".

והנה יש לדעת, שההקפות סביב בית ה' היה דבר שבשגרה לכל מי שעלה ליראות את פני האדון ה', שהרי היו נכנסים בשערי חולדה בשער הימני ומקיפים דרך ימין, וביציאתם יוצאים דרך השער השמאלי, וכמבואר במס' שמחות, שאותם שהיו צריכים ישועה היו מקיפים דרך שמאל, וכך היו מתברכים מפי כל העוברים שם, וז"ל מסכת שמחות ויא - "ביום הראשון וביום השני אין נכנס להר הבית, ובשלישי נכנס ומקיף דרך שמאל, ואלו הן שמקיפין דרך שמאל - אבל ומנודה ומי שיש לו חולה ומי שאבדה לו אבדה. מה לך מקיף לשמאל, שאני אבל, אומרים לו - השוכן בבית הזה ינחמך. שאני מנודה, אומרים לו - השוכן בבית הזה יתן בלבבם ויקרבוך דברי רבי מאיר, אמר לו רבי יוסי עשיתם כאילו עברו עליו את הדין, אלא השוכן בבית הזה יתן בלבבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך. מי שיש לו חולה, אומרים לו - השוכן בבית הזה ירחם עליו, ואם היה בן קיימא ירחם עליו מיד. ומעשה באשה אחת שחלתה בתה ועלתה והקיפה ולא זזה משם עד שבאו ואמרו לה נתפאתה, ומי שאבדה לו אבדה אומרים לו - השוכן בבית זה יתן בלבב מי שמצאה ויחזירה לך מיד, ומעשה באלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון שאבד לו ספר תורה לקוח במאה מנה ועלה והקיף ולא זז משם עד שבאו ואמרו לו נמצא הספר תורה".

בהתקרב ימי המועד, נביא בעז"ה לפני הקוראים היקרים 'רמז' מחז"ל לענין 'סיבוב שערים' שבימי המועד, ולבאר את ענין השמחה המונח בו, ולא חלילה שמעורר הוא צער, וכן הרגש נפלא בדבר המיוחד הזה.

איתא בחגיגה דף י: - "לכדאמר ליה רב פפא לאביי ממאי דהאי וחגותם אותו חג לה' זביחה, דלמא חוגו חגא קאמר רחמנא" וכו'. ומפרש"י - "חוגו חגא - להרבות שמחה". ותוס' מפרש חוגו חגא - "מ לשון מחולות כמו יחוגו וינועו כשכור".

והנה ברור הוא, שגם ענין 'חוגו חגא' והיינו להרבות בשמחה כדמפרש"י, הוא ודאי בכלל מצוות היום, וכן קרבן חגיגה הוא בכלל מצות ריבוי שמחה, שאין שמחה אלא בבושר ויין, אלא שהגמרא דנה מה נכלל בכל הפסוק - "וחגותם אותו חג לה" - האם הוא ריבוי שמחה, או הקרבת קרבן חגיגה.

ור"ח מפרש - "מנא לן דהקרבת זבח היא, דלמא הקפה דרך סיבוב הוא, כדכתיב 'חוגו וינועו כשכור'".

ובפשוטו יש לפרש כוונתו כדברי התוס', שהוא מלשון מחולות, אך מלשוננו שאומר 'הקפה דרך סיבוב', נראה שיש כאן דגש מיוחד על דבר מסוים יותר.

והנה, המועדים בזמן שבית קדשנו עומד היה בתפארתו והיינו כולנו עולים לראות ולהיראות כדרשינן 'יְרָאָה, יְרָאָה', ובזה היתה מתקיימת שמחת המועדים - "ושמחתם לפני ה' א-להיכם" כמו שכתוב בסוכות.

ובאמת בסוכות הרי מקיפים את המזבח עם ארבעת המינים, והוא קיום הכתוב "ושמחתם לפני ה' א-להיכם", וההקפות הן כמו שכתב התרגום שני על מגילת אסתר ג ה, שרוקדין כגדיים בשעת אמירת ההושענות, וז"ל - "וחדיין והדרין בהושענא ושוורין ומרקדין היך גדיין", ופרושו הוא, שבשעת ההקפות ואמירת ההושענות הם שמחים וקופצים ומרקדים כגדיים. וכן ידועים דברי הגר"א, שסיבת המנהג שאבל אינו מקיף את הבימה בשעת ההושענות היא כדי שהאבל לא ירבה כל-כך בשמחה.

הרי ראינו, שבסוכות היה סדר מיוחד של "ואסובבה את מזבחך ה'", אך גם בשאר המועדים כך היתה מתקיימת שמחת המועדים, במקום מפגש האנושות עם גילוי הא-להות באתרא דנשקי שמיא וארעא - בבית ה', שהרי שמחת המועדים כולם נלמדו מאותו הפסוק.

וכן מבואר בדברי הרמב"ם בתחילת הלכות בית הבחירה, בו הוא מגדיר מהו 'בית המקדש' - "מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה, שנאמר 'ועשו לי מקדש' - הרי שהרמב"ם מגדיר את מצות שלוש הרגלים כ'חוגגין אליו'.

ויעוין בריש הלכות חגיגה במקו' צ' שבהוצאת פרנקל, שהאריכו להוכיח מדבריו בהלכות חגיגה ובספר המצוות, שכוונת הרמב"ם כמשמעו - לשון סיבוב והקפה. נמצאנו למדים, כי לדעת הרמב"ם, ההקפה היא מעיקר מצות העליה לרגל, ולא זו בלבד, אלא היא אף מעיקר 'מגדירי' הבית הקדוש.

ומעתה יש לפרש, שלזו כוונת דברי ר"ח, שכידוע כל דבריו דברי קבלה, שבאופן זה יש לחוג את המועדים גם לאחר שנחרב הבית בעוונותינו, והוא בהקפה דרך סיבוב. ואת מה מקיפין? את בית ה', וכיום שאין אנו זכאים, אז לכל הפחות נקיף את כל חצר בית ה' - הר הבית.

ומצאתי מפורש כן בדברי החת"ס (ד"ר חת"ס ח"א דף נו ע"ג) שלמד מדברי חז"ל הנ"ל מקור להקיף את המזבח, וז"ל - "נראה בכאן





[ובספר עלינו לשבח להגר"י זילברשטיין (בראשית עמ' תנ"ח) מובא מעשה בספר תורה שנגנב מבית הכנסת ושאלו האם מותר לשקר לבעלים בכדי שלא יסתכן מחמת הצער, ושאל להגר"ח קניבסקי, ובתוך הדברים ציין לו הגר"ח"ק לדברי המס' שמחות הנ"ל (היינו שיעשו כן ויזכו למצוא את ספר התורה), ומובא שם בזה"ל - "ושאלתי לגיסי - הרי המשנה מדברת בזמן שבית המקדש היה קיים, ומי ערב לנו שענין ההקפה הנ"ל פועל גם בתקופתנו, והשיבני, שלמרות הכל יש בהקפת הר הבית משום סגולה"].

אלא שכאמור, בימי המועד ישנה מעלה מיוחדת בהקפת חצר בית ה'. ונסה להציע הרגש מיוחד בהקפות אלו, דהנה הביאו הראשונים (אבודרהם והאורחות חיים לגבי ההקפות בהושע"ה), דשני "ואסובה" במסורה, ואלו הן: "אקומה נא ואסובה בעיר" ו"ואסובה את מזבחך".

והנה הכתוב אומר "על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו אקומה נא ואסובה בעיר בשוקים וברחובות אבקשה את שאהבה נפשי". ומבאר הרמ"ד וואלי על דרך הפשט - "היא האהובה שכל כך מתגברת בכח אהבתה, שאינה יכולה לתת פוגת לה ואינה חוששת על כבודה לילך אחרי דודה פעם בחוץ פעם ברחובות לשאול לעוברי דרך המישרים אורחותם, כי האהבה מקלקלת את השורה ותשליך הכבוד וכל שאר עניניה אחרי גוה, כי נפשה קשורה בנפש דודה לתאווה יבקש נפרד בכל תושיה יתגלע, והוא משל לכנסת ישראל - כשהיא מבקשת אהבת א-להיה אף בהיותה עומדת בשוקים או ברחובות".

ובפרט בתקופתנו, שמקוים אנו כבר בכל רגע לגאולה השלמה וכמבואר בפסיקתא זוטרת - "אקומה נא ואסובה בעיר בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו" - **אקומה נא** להתעורר משנתי **ואסובה** בתשובה ובמעשים טובים, בעיר בעיר וקדיש לבקש רחמים מלפניו, **בשוקים וברחובות** אלו כרכים ומדינות שישראל נפוצים שם בכל מקום ומקום, **אבקשה את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו** - זו אורך הגלות, שבזמן שישראל סבורין עתה יכלה הקץ עוד הקץ נמשך".

והוא הוא ה-'אסובה בעיר' - בעיר ירושלים המקודשת אסובה את חצר בית ה' ואבקשה את שאהבה נפשי.

ובפרט במועד חג הפסח הבא עלינו לטובה, שהרי חז"ל דרשו בשיר השירים רבה ג א - "על משכבי בלילות - זה לילה של מצרים, בקשתי את שאהבה נפשי - זה משה, בקשתי ולא מצאתיו. אקומה נא ואסובה בעיר בשוקים וברחובות בכרמים ובמדינות אבקשה את שאהבה נפשי - זה משה, בקשתי ולא מצאתיו". הרי ראינו, כי בהיות ישראל בגלות מצרים בקשו את משה רבנו שיבוא ויגאלם, וכן אנו מבקשים כבר את הגאולה השלמה, דכפי שלימדנו הגר"א יהיה גם כן ע"י משה רבנו.

אלא שהיה מקום להקשות, מדוע בימי המועד שמצוים אנו ב'שמחת בחגך', נלך ונתעצב על לבנו, שהגם שזכינו ברוב רחמי להגיע קרוב כל-כך עד שערי הר הבית, עדיין אנו רק מבחוץ, ועוד לא זכינו להיכנס פנימה, ומאידך - היצורים הגרועים משועלים הלכו בה, הרי זה לכאורה היפך משמחת המועד.

אלא שהאמת היא, שהרי גם אם לא נבוא ונקיף את חצרות בית ה', הכאב הוא אותו כאב, והרי אין הכוונה שנשאר בביתנו ונשלה את עצמנו שכבר הכל בסדר, אלא שיותר מזה - הרי חלק בלתי נפרד מעצם המועדים שלנו הוא זכרון וגעגוע ל'יראה - יראה, שהרי בסוכות כל שאר הימים נטילת לולב הוא רק משום שציון דורש אין לה - מכלל דבעי דרישה, וכן בפסח בליל הסדר נכרוך מצה ומרור זכר למקדש, ומיד במוצאי יום טוב נתחיל בספירת העומר זכר למקדש, כך שהמועדים שלנו בנויים על זכר למקדש!

ויש לברר זאת על-פי דברי הכוזרי במאמר ה אות כז - "ובהערת בני אדם והתעוררותם אל אהבת המקום ההוא הקדוש, ינחץ הענין המיוחל שכר גדול וגמול רב, כמו שנאמר 'אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד. כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו'. רוצה לומר, דירושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל תכלית הכוסף עד שיחוננו אבניה ועפרה".

הרי למדנו, שמתו זה יקרה - 'כי עת לחננה כי בא מועד' התשובה - מתי ש'רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו', כך שה'בא מועד' יבוא על-ידי התשוקה וביקוש האהבה - אבקשה את שאהבה נפשי על ידי שאסובה בעיר ירושלים את חצרות בית ה', ואז - 'כי בא מועד', בקרוב בימינו. ונמצא, שאת ה'מועד' אנו ניציר ונקרב על-ידי תשוקתנו, ואם כן בהרבות תשוקתנו בימי המועד כיום, שהוא מעין המועד הגדול שבימות המשיח - בזה בונים אנו את המועד השלם - את המועדים בתיקונם, ואם כן אדרבה - כך היא הדרך לרומם ולהגביה ולהשלים את המועדים שלנו. אמנם כאמור, יש לעשותו מתוך שמחה של תשוקה וציפייה, וכדברי

האבודרהם, שמבאר כי הפסוק "ארחץ בנקיון כפי ואסובה את מזבחך ה'" קאי על הקפת המזבח, כאשר הלולב בידו. ועוד הוא מבאר, שהמשך הפסוק - "לשמיע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך" - קאי על אמירת "הודו לה' כי טוב" ועל בקשת הישועה בשעת הנענועים - הרי משמע מדבריו, שבקשת הישועה נובעת מתוך שמחת האמונה שתבוא הישועה, ומקור הדברים כבר מבואר בחז"ל, והוא גם כן אופן השמחה שלנו מתוך הציפייה העמוקה



והגעגוע הגובר כבר להיראות פני האדון ה'.

ובזה מתבאר ישוב לקושיה גדולה - שהנה בסוכות נוטלים לולב כל שבעה זכר למקדש, ואם יהודי לא ברח 'שהחיינו' ביום הראשון על הלולב, ההלכה היא שהוא מברך בשאר הימים, ואילו לגבי ספירת העומר כתבו הראשונים, דאין מברכים 'שהחיינו', דכיון דהוי זכר למקדש, על-כן איכא עגמת נפש ואין מברכים על זה 'שהחיינו'. ואם כן צריך עיון לכאורה, כיצד כאן אפשר לברך על נטילת לולב 'שהחיינו', ואמאי ליכא עגמת נפש. ולפי דברינו מבואר היטב, כי ההקפה דרך שמחה היא היא חלק מצורת המועד כאמור, וכן כיום שאנו מקיפים מבחוץ הוא כצורת השמחה ששמחו כן בני ישראל סביב בית ה', כך שאנו עושים זכר לשמחה שהם עשו את ה'שמחתם לפני ה' א-להים' ומקיימים את 'חגתם אותו חג לה' כעין צורתו דרך שמחה דווקא, והוא הזכר למקדש - שנעשה בשמחה דווקא, ולכן אין בזה עוגמת נפש, ואין חשש למיעוט שמחה, אלא אדרבה - לריבוי השמחה מחמת כן, וכשמחת ההקפות שבסוכות.

ואפשר לומר, שהתחיל להתקיים בנו מקרא שכתוב (ישעיה לג ב) - "חזה ציון קרית מועדנו עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדתיו לנצח וכל חבליו בל ינתקו". השמחה הגדולה בקרית מועדנו בירושלים המקודשת במועדים בכל שעות היממה, ובפרט כשסובבים את חצרות בית ה' מתוך שירה ושמחה ודברי תורה - אשרי עין ראתה כל זאת, ובעזר ה' מתוך כך נזכה בקרוב ממש לשמוח בתוך בית ה', ולסובב את בית ה' מתוך חצרות בית ה', ולהראות את פני האדון ה'.

ולכן הבה נבוא בהמונינו ונסבוב את חצרות בית ה' בתוככי ירושלים בשמחת הביטחון בישועה הקרבה ובאה, ובזכות זה נזכה לחדש ולקרב את היום של 'כי בא מועד'.



בחודש ניסן נפטרו כמה מגדולי ישראל אשר התבטאו בסגנון דומה ביחס למרכזיות של ארץ ישראל בתורה, ובמהותו של עם ישראל, ועל הקשר שבין התורה לארץ ישראל. נביא כאן את דבריהם בעז"ה.

זו היתה ההבטחה שהבטיח הקב"ה לאבות הקדושים, לאברהם יצחק ויעקב, ולמשה רבינו - לא את ארץ ישראל כנחלת שדה וכרם, אלא כמו שחתן וכלה אומרים זה לזה: 'בבנה ביחד את הבית', כך אמר הקדוש ברוך הוא לאבות: 'בואו ניכנס לארץ ישראל'. **וכמוכן שאין הבית אלא אמצעי לקיום הקשר שביניהם, על ידי התורה הקדושה וקיום המצוות** (נפש חיה עמ' צו-צט. ראה שם עוד דברי הנפלאים בהרחבה ובביאור, ומחמת חוסר מקום הבאנו את עיקרי הדברים).

**הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל**  
**י"ב ניסן תשס"א**



מהות היהדות היא הקשר שבין עם ישראל להקדוש ברוך הוא בארץ ישראל  
ב"ב בניסן תשס"א נפטר הגאון הצדיק רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל.

בדבריו הוא מבאר את ענין ארץ ישראל כך: מהות היהדות היא כריתת ברית אהבה שכרת הקדוש ברוך הוא עם ישראל בהר סיני כאן בעולם הזה, ומקום הברית והאהבה בעיקר הוא ארץ ישראל ובית המקדש. והנה, ברית תיקרא כך רק אם היא ברית עולם, שאם יצויר שהקדוש ברוך הוא חס ושלום ישליך מלפניו את ישראל לעולם, יפכו התורה והמצוות לסתם עסק של שכר ועונש, ואפילו אם המצוות הם לעשות רצון ה', הרי גם גוי אינו רשאי לזרוק עול מלכות שמים או לשנות קוצו של י"ד מדברי הקדוש ברוך הוא לרגע, ולשון זו: 'לעשות רצונך א-להי חפצתי ועל כל פנים ועל כל אופן עבדי ה' אנחנו, יעשה עמנו כרצונך וחפצ' - אלו ערכים עליונים ויפים, אבל אין זו יהדות, יהדות ענינה כריתת ברית אהבה ודבקות! (הגדה של פסח תפארת שמשון עמ' שח).

**הנושא המרכזי בתורה הוא ארץ ישראל**  
במקום אחר, הוא מבאר את הענין בהרחבה: כאשר כרת הקדוש ברוך הוא עם אברהם אבינו ברית בברית בין הבתרים, הבטיחו הקדוש ברוך הוא (בראשית יב ז): 'לְזַרְעָךָ אֶתְּנֶנּוּ אֶתְּ הָאָרֶץ הַזֹּאת'. לאחר מכן, כאשר הקדוש ברוך הוא מצוה את אברהם על ברית מילה, הוא שוב כורת עמו ברית, ומבטיח לו (שם יז ח): 'וְנָתַתִּי לָךְ וּלְזַרְעָךָ אֶתְּ אֶרֶץ מִגְרֵךְ אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנָעַן'. אחר כך אצל יצחק אבינו שוב הקדוש ברוך הוא מבטיח ליצחק (שם כו א): 'כִּי לָךְ וּלְזַרְעָךָ אֶתְּנֶנּוּ אֵת כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת'. וגם ליעקב אבינו ניתנה ההבטחה הא-להית (שם כח יג): 'הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶתְּנָה שִׁכְבַּ עֲלֶיךָ לָךְ אֶתְּנָנָה וּלְזַרְעָךָ'.

לאחר מכן, כאשר הקדוש ברוך הוא נגלה לראשונה למשה רבינו, גם אז הוא אומר לו (שמות ג ח): 'וְאָרֶד לְהַצִּילֹךָ מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתְךָ... אֶל מִקְוֵם הַכְּנָעֲנִי'. הקדוש ברוך הוא מבטיח, ושב ומבטיח, את ארץ ישראל, לעם ישראל.

והתמיהה היא גדולה, וכי ארץ ישראל היא הדבר החשוב ביותר לעם ישראל, הלא מקטנותו התחנכנו שהדבר החשוב ביותר לעם ישראל הוא התורה הקדושה. בילדותנו היינו תמיד שרים 'ארץ ישראל בלי תורה כמו גוף בלי נשמה', והנה בכל ההבטחות הללו אין הקדוש ברוך הוא מזכיר ולו במילה אחת את התורה הקדושה, ואת המצוות, רק את ארץ ישראל, הלא דבר הוא.

יתר על כן, ידוע שהלב של ארץ ישראל הוא בית המקדש, והנה הנושא שהתורה מאריכה ביותר בכל פרטיו ופרטיו, גם בציוויו, וגם בעשייתו בפועל, הוא בנין המשכן, שמהותו כבית המקדש.

ורואים אנו, אפוא, שהנושא המרכזי בתורה הוא ארץ ישראל ובנין בית המקדש. הקדוש ברוך הוא מבטיח לאבות הקדושים את ארץ ישראל, וכשהוא רוצה לצייר בעינינו את האור הגדול והשמחה העצומה שיהיו לעתיד לבוא, הדוגמא היא השמחה שהיתה בשעת השלמת המשכן ובית המקדש. מהי, אם כן, חשיבותם הגדולה והמיוחדת של ארץ ישראל ובית המקדש.

אם נבוא להגדיר מהו אדם, אדם הוא 'מדבר' - 'וְיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה' (בראשית ב ז). אומר התרגום - 'לרוח ממללא, והכוונה כמו שאמרו בזוהר הקדוש (בראשית כז), שהאדם מדבר עם הקדוש ברוך הוא, כלומר, מהות האדם היא האפשרות שלו להתקשר עם הקדוש ברוך הוא.

לעומת זאת, הגדרת היהודי היא קשר של חיבה ואהבה עם הקדוש ברוך הוא. פסגת הקשר של הקב"ה עם כלל ישראל באה לידי ביטוי בשיר השירים, עד שאמרו חז"ל (ידים פ"ג מ"ה) שאין כל העולם כולו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש ושיר השירים קודש קדשים.

בעולם של חושך ואפילה, בעולם של רשע, ושאר דברים שהם נגד התורה, ונגד הקדוש ברוך הוא, מבקש הקב"ה מאתנו: 'וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנִתִּי בְּתוֹכְכֶם' - תעשו לי בית ששם נוכל להיפגש, שם בקודש הקדשים היו שני הכרובים המבטאים את האהבה.

**הגאון הצדיק רבי שלמה וולבה זצוק"ל**  
**י"ז ניסן תשס"ה**



ב"ז ניסן תשס"ה נפטר הגאון הצדיק רבי שלמה וולבה זצוק"ל. כדרכו, העמיק בהתבוננות בענין ארץ ישראל, ודברים רבים הוא כתב עליה. גם הוא עומד על כך שהדבר המרכזי בתורה הוא ארץ ישראל, והוא מבאר את הדברים גם כן בסגנון דומה.

**ענין ארץ ישראל הוא המרכזי בתורה**  
וכך הוא כותב (עולם הידידות עמ' סז): התורה מעמידה במקום המרכזי את ענין ארץ ישראל. החוט השני מהפסוק הראשון, עד הפסוק האחרון של החומש, הרי הוא ארץ ישראל! בלי שום ספק, אין זה רק דאגת הא-להים בעד עם ישראל להמציא לו מולדת. נוכיח זאת מפרשיות התורה עצמה, כי כל החרדה הזאת שעם ישראל יזכה לחיות בארץ ישראל היא זו: **כאן היא הארץ הנבחרת שבה אפשר להחזיר רוחניות וקדושה לתוך החיים הארציים!**

רש"י מתחיל את פירושו על התורה: 'אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החדש הזה לכם ראש חדשים', שהיא המצוה הראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים', שאם יאמרו אומות העולם לישראל: ליסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גויים, אנו אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר יקר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו'. הרי כוונת התורה ממש מהפסוק הראשון היא, שישראל יזכו לארץ ישראל!

...זוהי התחלת התורה. וסופה: 'ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו כו' ויראהו ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן כו' ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה הראיתך בעיניך ושמה לא תעבור' (דברים לד א-ד). כה הרבה משה רבינו הרועה הנאמן להתפלל שיתון לו להביא את העם לתוך ארץ ישראל...

והא-להים לא הסתיר כוונתו בהבטיחו לאבותינו את ארץ ישראל. בפרשת ברית המילה אנו קוראים (בראשית יז ח-ט): 'וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זַרְעָךָ אֶתְּ אֶתְּנֶנּוּ לְךָ לְאֵלִים וּלְזַרְעָךָ אֶתְּנֶנּוּ לָךְ וּלְזַרְעָךָ אֶתְּ אֶרֶץ מִגְרֵךְ אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנָעַן'. ונתתי לך ולזרעך את ארץ מגרף את כל ארץ כנען לאחזת עולם ויהיית ליהם לא-להים'. **ויהיית להם לא-להים! לתכלית זאת ניתנה לנו ארץ ישראל, שנמיה כאן חיים מלאים של נטיעה וזריעה ועבודה ברוכה, תוך קירבת א-להים ונועם ה' עלינו כל הימים!**

הוא אשר הקדמנו: כוונת התורה היא להחזיר רוחניות לתוך חיי עולם הזה, והמקום הנבחר והאידיאלי לזה הוא ארץ ישראל.

**אין לך ארץ שחזרה לך כל מתורה**  
במכתב הוא כותב (אגרות וכתבים ח"ב עמ' שכ): **הגרעין של הארץ, הפנימיות שלה ומהותה האמיתית, שהיא ארץ התורה, אין לכם ארץ בכל הארצות-תבל החדורה כל כך מתורה, אין לכם ארץ שהרמה שלה בתורה בכל ענפיה: לומדות, קבלה, חסידות, מוסר, כה גבוהה היא כמו בארץ הקודש.**

הן אמת, כאשר נגשו לפני כארבעים שנה לבנות עיר תל-אביב, ועשו תכנית העיר, לא חשבו אפילו אודות בנין אחד בית הכנסת, ועד היום אי אפשר לומר שמרגישים קורטוב של קדושה ברחובות קריה כמו בירושלים על כל צעד ושעל, בכל זאת הנה תל-אביב היום היא עיר מלאה תלמידי חכמים לומדי תורה, ישיבות וחדרים, המכילה 250 בתי מדרשים.

**פנימיות ארץ ישראל היא התורה**  
במכתב נוסף הוא מבאר בהרחבה את הענין, שפנימיות ארץ ישראל היא התורה, ואלו דבריו (שם עמוד קכה): התבוננתי בימים אלו במה



גליון מס' ... מן התבטויות ומן המצויים בתקופתנו

מכאן לא בורחים כמאחת ארצות הגולה, ומה שנגזר ממרום על ישוב ארץ הקודש - נקבל באהבה, הן לטוב הן למוטב! בזה הביע בדיוק מה שגם אני חשבת... הרבנית בודאי מבינה שאין זה אצלנו איזה פטרוטיזם, אלא החוויה של 'חיי נשמות אויר ארץ'.

### חטא שכחת ארץ ישראל הביא את השואה

עוד הוא כותב (שם עמ' שו): שזניחת ציון היה אחד החטאים שגרמו לשואה בירר חותני זללה"ה - [מרן הגאון רבי אברהם גרודז'ינסקי זצוק"ל הי"ד, משגיח בשיבת סלבודקא], עפ"י המקורות. הוא היה רשאי לדבר על כך, שנשאר בגטו סלבודקה עד הסוף המר ונשרף חיים עם חיסולו, הוא בירר 12 סיבות לשואה, ואחת מהן זניחת ארץ ישראל, הוא הרצה על כן לפני תלמידיו בגטו, אף לקח תקיעת כף מהם, שמי שישאר בחיים יעלה ארצה (תורת אברהם עמ' ז).

## הגאון רבי מנחם זמבה זצוק"ל י"ט ניסן תש"ג



רק מי שיש לו העוז לקרוע ס"ת חס ושלום, ירהיב בנפשו לקרוע את ארץ ישראל

בננין מה שכתב הגר"ש וולבה זצוק"ל שפנימיות ארץ ישראל היא התורה, יש להביא מדברי הגאון רבי מנחם זמבה זצוק"ל אשר יום פטירתו הוא ב"ט ניסן תש"ג, שאף הוא התבטא על ההקבלה שבין ארץ ישראל לתורה. היה זה בזמן הכנסיה הגדולה של אגודת ישראל, כאשר דובר על הצעת הבריטים לחלק את ארץ ישראל בין היהודים לערבים. על הצעה זו השיב הגאון זצוק"ל: 'יש לנו ספר תורה קדוש אשר נאמר עליו 'תורת ה' תמימה', ואם חסרה אות אחת הרי זהו פסול מקדושתו, יש לנו גם ארץ קדושה אשר גם עליה נאמר כי קדושתה היא כשכל ישראל עליה. ולכן רק אנשים כאלה אשר להם העוז המר לקרוע גזרים מתורתנו התמימה והקדושה - הם הם אשר ירהבו בנפשם לקרוע גם את ארצנו לגזרים. אבל אנחנו שומרי התורה וחרדים על דבר ה' של תורה שכתב ושבוע"פ מראשו ועד סופו, מוסרים את נפשנו על כל אות ואות ועל כל מנהג שבישראל - בשום אופן לא נוכל להסכים לוותר אפילו על צעד ושעל אחד מארצנו הקדושה' (הפרדס שנה יא חוברת ו אלול תרצ"ז).

[ויש לציין עוד לדברי הגר"א (יהל אור במדבר קנז). 'שביקש -] משה [זאראה אותה: שביקש משה לידע כל עניניה שהוא ענין גדול כמו ידיעת התורה, שגבוליה וכל עניניה הן עניני תורה 'בת מלך פנימה' והקב"ה העתיר לבקשתו, זיראהו ה' את כל הארץ וכו"']

## האדמו"ר רבי מרדכי שלום יוסף מסדיגורא זצוק"ל כ"ט ניסן תשל"ט



ארץ ישראל היא המדרגה התכליתית

בכ"ט ניסן תשל"ט נפטר האדמו"ר רבי מרדכי שלום יוסף מסדיגורא זצוק"ל, אשר כשאר אדמו"רי בית רוזין דבר רבות בחביבות על ארץ ישראל, ונביא כאן מדבריו את אותו ענין שנתבאר בדברי הגר"ש פינקוס והגר"ש וולבה זכר צדיקים לברכה, שארץ ישראל היא המדרגה התכליתית, וכך הוא כותב (כנסת מרדכי שמות עמ' צד):

כשם שהאדם הוא נזר הבריאה, וישראל - עם סגולתו, שבחר בנו מכל העמים, ולנו נתן למשמרת את תורתו הקדושה - חמדה גנוזה שבה ברא את עולמו - לעבדה ולשמרה, כן ארץ ישראל היא טבור העולם (זוה"ק ב קנז), לב העולם ומרכזו, בה נשקף שמיא וארעא להדדי, ארץ אשר עיני ה' א-להיך בה, ארץ דא מלכות (עיין תקוני זוהר סה) סיפא דכל דרגין, ובודאי הכוונה לארץ ישראל. ♦

שסיפרו חז"ל בגמרא (מגילה ג): 'תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, יצתה בת קול ואמרה: מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם, עמד יונתן בן עוזיאל על רגליו ואמר: אני הוא שגילתי סתריך לבני אדם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא, אלא לכבודך עשיתי שלא ירבו מחלוקת בישראל'. נתעוררתי בסיפור זה של חז"ל, אם מן השמים הקפידו על שגילה סתרי הנבואה לבני אדם, אך ארץ ישראל למה נזדעזעה, ומה שייכות יש לארץ ישראל להקפדה זו.

ונתעוררתי בעזרת השי"ת על דבר נפלא ונורא, כי הנבואה היא הלא מסגולות ארץ ישראל היא, וחוף לארץ ישראל לא יודעים ממנה, וכאשר יונתן בן עוזיאל גילה סתרי הנבואה לבני אדם, נזדעזעה ארץ ישראל, כי זהו גילוי סתרי הארץ עצמה!

בציור, כמו שישנה מצות תפילין, בתים של עור ובתוכן ארבע פרשיות אשר בהן התורה מדברת על תפילין, כמו כן ארץ ישראל זהו בית, ובתוכה פרשיות הכתובות בתנ"ך, והרוצה להכיר 'אוריא דארעא' - עליו ללמוד נביאים. שם ימצא את דבר ה' בגבורתו ובתפקו, אשר ממנו מלאה ארץ ישראל, דבר ה' שאינו משאיר כלום ביד העם השוכן בארץ אלא התשובה.

### מארץ ישראל מבינים את הנביאים, ומתנביאים מבינים את ארץ ישראל

תמיד חפשיתי 'דרך-למוד' בנביאים, ולעולם לא הבנתי איך לקשר את הפסוקים ולדעת את הנושא של כל פרק ופרק. והנה עכשיו מבורר לי כמעט, שהפירוש הכי טוב על דברי הנביאים הוא ארץ ישראל, רק בארץ ישראל יכולים להבין דבר הנבואה, בארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה. ולהיפך, רק מספרי הנביאים מבינים ארץ ישראל - רוחה, מהותה, אופן החיים שבה.

הנני שמח מאד על גילוי זה, מלבד ממה שזה פתח לי בעז"ה קצת ספרי הנביאים אשר מעולם התקשיתי בהבנתם. ביום שנסעתי משטוקהולם לפריז, כשהאירון התחיל להתרום מעל הארץ, נפל פחד גדול עלי, שאני בא לאה"ק ואין שם נביא כירמיהו שגילה לנו להבין את התקופה וילמד אותנו איך לחיות בה. ועתה - הנה קול הנבואה לא פסק, ובארצנו הקדושה הוא נשמע ברור כשאך פותחים את ספרי הנביאים ולומדים מתוכם ושומעים מתוכם, ושומעים מתוך הארץ עצמה להבין את דבריהם.

### ארץ ישראל היא התכלית

עוד על פנימיות ארץ ישראל כותב הגר"ש וולבה זצוק"ל (דעת שלמה עמ' קלג): ארץ ישראל נקראת בנ"ך 'ארעא בית שכינתיה', הקשר שלנו אל ארץ ישראל ואהבתנו אליה הוא מפני שהיא ארץ השכינה... ארץ ישראל היא התכלית האחרונה, וממש הפסוק הראשון בתורה הקדושה מכונן אליה [אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם ראש חודשים וכו']

אנחנו, בני תורה, קשורים בארץ ישראל בכל נימי נפשנו. אין בישוב ציבור אשר כל כך התנער מכל נעימות הגולה כציבור לומדי תורה, מה לנו קב היופי האחד שנטלה שווייץ לעומת תשעה הקבים שנטלה ירושלים, ומה לנו הנוף של סנט-מוריץ ולוגנו לעומת צפת וטבריה! ויותר מזה: גם קריירה באמריקה אינה קוסמת לנו, ומה לנו חיים נוחים בגולה לעומת פת קיבר בארץ ישראל!

ובעיקר: תורתנו הקדושה מצאה מקלט אחרון בארץ ישראל אחרי חורבנה של יהדות אירופה. כאן הננו רואים תקוה לבנות התורה מהריסותיה על טהרת הקודש בלי שום השפעה מרוחות זרים. לא כהרי אמריקה הרי ארץ ישראל: גם שם נוסדו ישיבות רבות וגדולות, אבל בכלן, חוץ מלייקווד ובית התלמוד, ישנם לימודים תיכוניים וקשרים עם אוניברסיטאות, וזה פוגם פגימה רצינית ברוח השוררת בתוכי הישיבה אשר גם גדלותם של ראשי הישיבות אינה מכריעה אותה. לא כן ארץ ישראל: גאונות בתורה, ישרות של מוסר, להב של חסידות, ובירור של הלכה, כל אלה קיינו לגדל כאן בלי מפריע ומעכב.

חשים אנו את צערה של ארץ ישראל וכואבים את כאבה. אין שום צרה ושום משבר וסכנה יכולים לרחק אותנו מכאן חס ושלום. אולי עתה הגיעה עת הבירור איפה באמת מקננת חיבת הארץ: עיני קיבוצים רבים כלות אל בניהם שנסעו לחו"ל להשתלמות, בחרו להם נשים והתיישבו בניכר, אי ארץ ישראל, אי מדינה, אי ציונות, הכל השליכו מאחורי גוים ובנו חייהם שם! ואילו בני הישיבות האמונים עלי חיבת הקודש של ארץ ישראל, אינם רואים לפנייהם שום מגמה אחרת זולת אחת ויחידה: בני התורה באה"ק, ללא קריירה גדולה, ללא משכורת שמנה, ללא השתלמות בחוץ לארץ, אך ורק תורת ארץ ישראל!

### מכאן לא בורחים כמו מאחת מארצות הגולה

בענין הקשר שלנו לארץ ישראל הוא כותב (שם עמ' שכט): נסיעה מכאן - [מארץ ישראל] לא באה בחשבון בשבילנו, אדם גדול אמר לי לפני איזה שבועות: 'ארץ ישראל היא התחנה האחרונה בשבילנו,





# קרבת פסח כביטוי להתנתקות מהשעבוד לגוי, והשענות על ה' לבדו



תרגול קרבן פסח בירושלים תשע"ב

הרב מנשה בן-יוסף

עוד מבואר שם, שבפסח אין זורקין את הדם אלא אם כן נשתייר מן הבשר, ובכל הקרבנות זורקין את הדם, אפילו לא נשתייר רק החלב.

ובפסח מצרים מבואר בגמרא (פסחים צו.) שלא הקטירוהו כלל והיה כולו לאכילה, על אימוריו וחלבו [אמנם נראה שם, שבנתינה על המשקוף ועל שתי המזוזות היה צד עבודה, כמ"ש שם 'שלה מזהבחות היו שם על המשקוף ועל שתי המזוזות', ומ"מ גם עבודה זו מילתא תליא באכילה, כמ"ש 'ונתנו את הדם... על הבתים אשר יאכלו אותו בהם'].

ומזה נראה, שענין קרבן הפסח הוא להיות מבני ביתו של הקב"ה ולאכול משולחנו, להתענג עליו ולשמוח בו, שזה כלל ענין אכילת הקרבנות, שעל כן תמיד נזכר אצל אכילת הקרבנות שמחה, כמ"ש (דברים כז) "וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם וְשִׂמְחָתָ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ", וכנהנה רבות. ויש להבין, איך משתייך זה לענין הפרישה מעבודה זרה והכניסה לעבודת ה' א-להי ישראל.

והביאור בזה, שמהותה של עבודה זרה, שלעומתה עומדת עבודת ה', אין עיקרה שה' דורש מעמו ישראל להקדיש את חייו למען ה', ולא חלילה למען איזה אליל של שקר, אלא עיקרה הוא שה' רוצה שעמו יראה את טובתו בקשר עימו, ולא יפנה לקבל טובה מאלילים אחרים. וחומר עבודה זרה שהוא כזנות אשה תחת בעלה, הוא בסור ישראל מלראות את ה' א-להיהם כמקור טובם, ללכת לקבל שפע, ממקורות זרים ונכריים, כמ"ש (ירמיה ב יג) "כִּי שִׁתִּים רְעוּת עֲשֵׂה עָמִי עֲזָבוּ מִקּוּר מֵיָם חַיִּים לְחֻצַּב לָהֶם בְּאֵרוֹת נְשָׁרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם". ומן הטעם הזה קושרים תמיד הנביאים את חטא עבודה זרה בחטא ההסתמכות של עם ישראל על עמים אחרים ועל כוחות אחרים, כמ"ש (הושע יד ז) "אֲשׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ" וכנהנה רבות, שהענין השווה בחטאים האלו הוא לראות כח אחר כמקור לטובתנו מלבד ה' א-להינו.

ועל כן קרבן הפסח, שענינו יציאת עם ישראל מתחת יד עבודה זרה וכניסתם תחת צל ה' א-להיהם - עיקרו לאכילה, שעיקר עזיבת עבודה זרה היא להבין כי מקור טובתנו הוא ה' א-להינו, ועל כן דווקא האכילה משולחנו והשמחה בו - היא היא הכניסה לעבודתו ועזיבת כל אלוה אחר זולתו.

ובימינו אנו, יצרא דעבודה זרה בטל, אולם מן ההיסמכות על עמים אחרים וכוחות זרים עדיין לא נרפאנו, ועדיין לצערנו הגדול עם ישראל נותן את מבטחו במשפחות גויי הארצות. ויהי רצון, שיערה עלינו רוח טהרה ממרום, ונזכה לבטוח רק בו לבדו, ולא נשגיח עוד על מה יאמרו בגויים, וכמה נאה יהיה לעשות זאת במעמד קרבן פסח גדול ועצום שלא היה כמותו, מעמד שיבטא הן מבחינה מעשית והן מבחינה רעיונית את עזיבת הבטחון בגויים ואת הכניסה לחסות בצל כנפיו של ה' א-להינו. במהרה בימינו אמן.

נמצאנו במכת בכורות ענין מיוחד שלא מצאנו בשאר המכות, שהוצרכו בה בני ישראל לפסיחה ולשמירה מיוחדת, כדי שלא יפגעו עם המצרים במכה, ואף הוצרכו למצוה מיוחדת עבור כן, לתת את דם הפסח על המשקוף ועל שתי המזוזות, ועל ידי כך ינצלו, כמו שכתוב - "וְלָקַחוּ מִן הַדָּם וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם... וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם נֹשְׂם וְרֵאִיתִי אֶת הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא יְהִי בְכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם".

והתמיהה עולה מאליה, הלא במכת ערוב, במכת דבר ובמכת חושך הופלו ישראל, ולא פגעה בהם המכה כמפורש בתורה, ולא הוצרכו שם לפסיחה ולא לשום מצוה, ומה נשתנית מכת בכורות.

ואל תהא פסיחה זו קלה בעיניך, שהרי לזכר פסיחה זו נצטוונו להקריב את קרבן הפסח מדי שנה בשנה לחק לנו ולבנינו עד עולם, ועלינו להבין למה הוצרכה פסיחה זו ומה ענינה.

ונראה הענין בזה, שמכת בכורות לא היתה עוד מכה פרטית על מצרים, אלא מכה של שבירת כל כוח טומאת מצרים ואלהיה, וכמו שאנו רואים, שבכל אלהי מצרים עשה ה' שפטים בלילה זה.

ומכיון שכך, מענין המכה הוא שכל השייך ומחובר לטומאת מצרים יפגע במכה זו, וישראל שבאותו הדור היו אחוזים ואדוקים בטומאת אלהי מצרים, כמפורש ביהושע (כד יד) - "וְהִסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵים אֲשֶׁר עֲבָדוּ אֲבוֹתֵיכֶם בְּעֶבֶר הַנְּהַר וּבְמִצְרַיִם וְעָבְדוּ אֶת ה'". ויותר בביאור ביחזקאל (כ-ח) - "וְאָמַר אֱלֹהִים אִישׁ שְׁקוּצֵי עֵינָיו הַשְּׁלִיכוּ וּבְגִלְגָּלֵי מִצְרַיִם אֶל תַּטְמְאוּ אֲנִי ה' א-להיכם. וימרו ב' ולא אבו לשמע אלי איש את שקווצי עיניהם לא השליכו ואת גלגלי מצרים לא עזבו וְאָמַר לְשִׁפְךָ חַמְתִּי עֲלֵיהֶם לְכָלוֹת אֲפִי בָהֶם בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם". ועל כן היה מן הדין שאף הם יפגעו במכה, וציום ה' על קרבן הפסח שהוא זביחת תועבת מצרים כידוע, וכניסה לעבודת ה' א-להי ישראל, ובכך יוצאים הם מכלל הדבוקים בטומאת מצרים, ונכנסים הם תחת כנפי השכינה תחת צלו של ה' א-להינו.

ועל כן דרשו חז"ל (מכילתא בא) "משכו וקחו לכם צאן - משכו ידיכם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן למצוה", שענין קרבן הפסח היה התנתקות מעבודה זרה לבוא לקרבת ה', וכן מצינו לדורות בפסח חזקיהו ובפסח יאשיהו, שכשהשיבו המלכים הצדיקים האלו את ישראל מעבודה זרה אל ה' א-להינו, עשו מעמד גדול של קרבן פסח, כמו שמתואר באריכות בדברי הימים, (דה"ב כט-ל ודה"ב לד-לה) מפני שענינו של קרבן פסח הוא היציאה מתחת יד אלהים אחרים להכנס תחת צלו של ה' א-להי ישראל.

ויש להתבונן בזה, שקרבן פסח שונה מכל הקרבנות כולם, שעיקרו לא בא אלא לאכילה. וכמה דינים יוצאים מזה - האחד הוא, שעל-אף שכל הקרבנות הנאכלים - כשהן באין בטומאה אינן נאכלים, הפסח כשהוא בא בטומאה - הוא נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה כמ"ש במשנה בפסחים (פרק ז משנה ד).

לדעות: AS@KEDUSHASTZION.ORG



# באין חזון אין נצחון



הרב יהודה אפשטיין

ואכן, זהו שורש הבעיה, זהו לב הרקבון הפושה במערכת הפוליטית והציבורית בישראל. **השעבוד המדיני לארה"ב ולמדינות המערב הוא בראש ובראשונה שעבוד תרבותי!** מדינות חלשות מישראל צבאית, כלכלית ובכלל קנה-מידה אחר נצחו מלחמות בלא סיוע מארה"ב ולעיתים אף כאשר ארה"ב סיעה לאויביהם. יותר מכן - אפגניסטן ווייטנאם הן רק שתי דוגמאות למדינות נחשלות, עניות ופרימיטיביות, אשר הביסו את ארה"ב כנגד כל הסיכויים הריאליים, משום שהיה להם חזון והיו מוכנים למוות למענו. **האמירה, ולפיה ישראל 'חייבת' סיוע אמריקאי, ובלעדיו היא אינה יכולה לשרוד - אמירה זו אינה מגיעה מניתוח צבאי-בטחוני, אף לא מהערכה כלכלית. היא מגיעה מאותו שעבוד תרבותי לערכים המערביים, אשר מולידים את התלות מרצון בסיוע האמריקאי.** כמו אותו נרקומן, אשר בטוח כי אינו יכול לחיות בלא החומר הממכר, שבעצם הורס את גופו ונשמתו, כך מדינת ישראל משתעבדת מרצון לארה"ב בשם 'ערכים משותפים' שעומדים בניגוד קוטבי לכל מה שמייצגת תורתנו הקדושה, ומאפשרים לממשל האמריקאי להוביל אותנו כשה לטבח בידי אותם פראי-אדם ישמעאלים, שעם כל נחיתותם הצבאית, הכלכלית והאנושית, מאמינים בכל לבם בחזונו, ומכח זה מצליחים להביס ולהשפיל את ישראל החילונית, המבוהלת, המבולבלת, חסרת החזון והמעוף.

**כל עוד לא נפנים קודם כל בעצמנו, ולאחר מכן נשדר כלפי חוץ, כי אכן אנו מצויים במלחמת דת, כי אכן עזה אדמת קודש היא, כי אכן לב הסכסוך נמצא באותו ת"ק אמה על ת"ק אמה שכעת מחוללים על-ידי השיקוץ המתועב שחובה עלינו להסירו, כי אכן המלחמה היא בין 'שמע ישראל' ל'אללה הוא אכבר' - כל עוד לא נדע זאת, לא נאמין בזאת באמת, כל עוד נמשיך להתנהל כורים בארצנו - אין כל סיכוי שנצא.** ימותו מאה אלף עזתים, מאתיים אלף, מליון עזתים - והם ימשיכו להלחם על מה שיקר להם. וישראל, לעומת זאת, תמכור את כל נכסיה בשביל לשחרר כמה חטופים, אשר ניתן היה לשחרר אותם אילו רק השתחררו מהחנק האמריקאי שחנקנו בו את עצמנו, והיינו מודיעים לחמאס, שבתוך 12 שעות כל האסירים שלהם יוצאו להורג אם לא ישוחררו כל החטופים שלנו.

**זה לב הבעיה, וכל מי שיאמר אחרת - אינו אלא משלה את עצמו ואת השומעים אליו. הצחון תלוי בחזון, בתודעה, בסיבת הקיום, באמונה אמיתית בבורא עולם שפועל בעולמנו, שיש לו רצון מאתנו, בא-ל חי שבחר בנו לעמו ורוצה שנשתעבד אליו, ולא לביידן ולתרבות המערב שכל כולה פריקת עול מלכות שמים.**

**אין קיצורי דרך, ואין זקיפות קומה מדינית שאינה מתלווה לזקיפות קומה יהודית שורשית מתוך תודעה של היותנו עם ה'. לא נשתחרר מהחנק האמריקאי, שילך ויתחזק על צווארנו, בטרם נשיל מעלינו את כבלי השעבוד של תרבות המערב, אשר האלילה את האדם ושלחה את הא-להים אחר גווה אל טקסי הזיכרון באושוויץ, ועכשיו גם בבאר. דברי רבותינו בוקעים מבעד לדורות, מנסרים בחלל העולם חזקקים את המציאות המדויקת - אין לך בן-חורין אלא מי שעוסק בתורה ומצוות, ואין אומה שהיא בת-חורין אלא אומה המשועבדת לבוראה, וממילא היא משתחררת משלשלות הברזל של האומות, הן של אלו המכריזות בגלוי על שונאתו, והן מאלו המסוכנים עשרת מונים יותר, אשר באות במתק לשונן 'לסייע', אך כל מטרותן למנוע נצחון ישראלי אמיתי, אשר יוכיח כי ה' א-להי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.**

**זהו מלחמת דת, מלחמה על השאלה מיהו הא-להים השולט כאן בארץ. הערבים טוענים שאללה ששליחו מוחמד, האמריקאים והעולם המערבי כולו טוענים שהאדם הגאה והיהיר, והיהודים - מה הם טוענים? זוהי שאלת השאלות, ועד שלא תבוא תשובה מוחצת, תרתי משמע, שה' א-להי ישראל הוא אכן מלך על כל הארץ, הוא א-ל חי וקיים, שופט, מנהיג, משפיל ומרומם, עד שלא נבטא בחיי המעשה את מה שאנו אומרים בתפילות של ראש השנה - נמשיך לדרוש ולגמגם, ורק ה' ברחמיו הגדולים יצילנו מאסונות גדולים יותר.**

"חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו" (שמואל ב' יב).

"ובעד ערי א-להינו - שלא יכבשו אותם אויבינו וישבו בהם אם יתחזקו עלינו ויצחוננו, ואם עשו כן - לא יהיו ערי א-להינו אלא ערי

אלהים אחרים" (רד"ק שם).



להערות: YEPSTEIN@KEDUSHA TZION.ORG

**נצחון!** המושג הפשוט ביותר, שכל בר-דעת ידע פעם, שהיא מטרת המלחמה. בטרם השתלטו על ישראל גורמים פרוגרסיביים עוינים ששבשו את הדעת ואת השכל הישר בכל תחום בו נעצו את טלפיהם, ידעו הכל, כי במלחמה צריך לנצח, להכריע, להביס את האויב. לא רק להתרברב בתמונת נצחון מזדמניית, אלא לנצח באמת, שכל העולם - ובראש ובראשונה האויב עצמו - יכיר בנצחונו. כך היה מאז ימי קדם, עד לאותה השתלטות עוינת על מוקדי ההשפעה במדינה של אותם אנשים חולים ומעורערים, אשר החליטו כי אין בכלל אויב, וממילא אין את מי לנצח, ואם כבר יש אויב - זה לכל היותר ההתחממות הגלובלית, או אותם יהודים שמפריעים לחזון מדינת כל אזרחיה...

ואם מיהו תורה מדוע טרם נצחנו את האויב הנאצי בעזה, התשובה פשוטה בתכלית - משום שישאלו מעולם לא רצתה לנצח אותנו! נכון, ראשי המדינה מדברים גבוהה גבוהה על נצחון ועל כך שהמלחמה לא תפסק עד שנצטב, אבל כאשר הם מסבירים את מהות הנצחון כפי שהם תופסים אותו, אזי מבינים, כי אין להם צל של מושג מהו נצחון, והם אפילו אינם שואפים אליו.

כפי שמצטייר בתקשורת ובשיח הציבורי, המאבק ניטש כעת בין שתי אסכולות לגבי מטרת המלחמה בשאלה מהי המטרה העליונה של המלחמה. ישנם הגורסים כי מדובר בהחזרת החטופים, בעוד האחרים דוגלים ב'מיטוט החמאס'. אלו ואלו מבטיחים לישראל תבוסה כואבת, כואבת במיוחד לנוכח מספר החללים העצום ולנוכח חילול ה' האדיר שהתרחש כאן בשמיני עשרת.

שתי המטרות האמורות - החשובות לכשעצמן - אין להן דבר וחצי דבר עם נצחון, עם קידוש שם שמים, עם הכרזה קבל עם ועולם, כי ה' א-להי ישראל הוא מלך על כל הארץ ומלכותו בכל משלה. וזאת, מכיון שכל תפיסת עולמו של הממשל החילוני - כן, גם של ממשלת ה'ימין על מלא' - היא תפיסה שאין מאחוריה שום חזון. ציונות של מקלט בטוח, של בריחה מהגוי, של הישרדות פיזית ותו לא.

משום כך הם דנים מה עדיף - לעשות עסקת חטופים שתבשר תבוסה משפילה לישראל ותביא עלינו עוד אלפי הרוגים, או למוטט את החמאס' ולאחר מכן... הם בעצמם לא יודעים מה יעשו לאחר מכן.

דבר אחד ראש הממשלה אמר באופן ברור - אין לישראל כל כוונה לשלוט בעזה! ביידין לא היה צריך יותר מזה כדי להבין, כי יש לו עסק עם מדינה ללא חזון, ללא חוט שדרה, ללא מטרה ברורה. מול החמאס שמדבר באופן ברור על שחרור פלשתינ' מהנהר ועד הים, עומדת העמדה הישראלית' הרשמית חסרת-אונים, משום שאינה מסוגלת לומר אפילו לעצמה, כי ארץ-ישראל היא ארצו של העם היהודי בלבד, משום שה' נתן לנו אותה כדי שנחיה בה לפניו כרצונו. מול 'מבול אל-אקצה' של הרוצחים בעזה, עומדת עמדה 'ישראלית' מגומגמת, מהוססת, שדנה עם הממשל האמריקאי העוין על הכנסת סיוע 'הומניטרי' למרצחים, שכל תכליתו למנוע נצחון ישראלי, ומתווכחים על ניאוסים מגוחכים לגבי השלטון הפלשתינאי החדש שישלוט בעזה. חלק רוצים את מכחיש השואה אבו-מאזן, ואחרים משלים את עצמם כי ימצאו פלשתינאים 'מתונים', אנשי מקצוע' ושאר הבלים.

הם יודעים היטב, כי אותה אולטימטום אורחית - מה שהם מכנים 'בלתי מעורבים' - הם אלו שנותנים את הגב הכל-כך נחוץ לרוצחים. הם יודעים היטב, כי כל שלטון ערבי שיקום בעזה ימשיך לתמוך ברצחים, בדיוק כפי שהרשות הפלשתינית מממנת מחבלים ומאדירה אותם, וכל העולם יודע זאת וממשיך לתמוך בהם. הם יודעים זאת, ובכל זאת יטפחו אשליות נבובות על 'שלום' ו'בטחון', שאין להם דבר וחצי דבר עם ראייה מפוכחת של המציאות.

תשאלו, איך אני יודע מה שמזמחי הבטחון אינם יודעים, הרי להם יש תנאים, מודיעין, הם עורכים סימולציות, הם למדו שנים, מה אתה יודע שהם לא יודעים? אכן, כל זה נכון. אך הוא אינו רלוונטי כלל לדיון. הסיבה שנתניהו מיהר להבטיח לביידן העוין כי לא נשוב לעזה, היא שנתניהו באמת לא מבין 'מה יש לנו לחפש בעזה'. הפזמון הזה חזר כל-כך הרבה פעמים בשיח הציבורי בוריאציות שונות, כגון 'אין לנו ענין לשלוט בג'באליה', 'מה יש לנו לחפש ברפיח' וכיוצא בביטויים נלוזים אלו.

מדובר בהתייחסות מבוזה לחבלי ארצנו הקדושים, אשר שורשה בהתכחשות לכל היעוד שלנו כעם ה'. הציונות החילונית, שנועדה להעניק מקלט בטוח לעם שנרדף בארצות אירופה הנאורות בהן שאף להטמע, אכן לא מצאה טעם במחנות הפליטים הצפופים ברצועה. והרי לגרש משם את האויב הוא דבר שלא יעלה על דעתם, כי אותן אומות נאורות שהם ממשיכים ללחץ את פינתם בוודאי לא יאפשרו זאת, וזה נוגד את המוסר המערבי שסוגדים לו כל ראשי המדינה, מימין ומשמאל.

# 'מורדים' ופושעים' או 'כל אשר בשם ישראל יכנה'



הרב בצלאל גנז

שאלה שנשאלתי ע"י אחד ממתנגדי הגדולים של 'קדושת ציון', שאף הוציא ספרים ומאמרים נגד אותם נושאים שאותם מדגישה 'קדושת ציון'. אנו רואים חשיבות יסודית בבירור העניין, כי מן הסתם רבים מתחבטים בשאלות דומות.

## שאלה:

**מאחר ואחד מהעקרונות של 'קדושת ציון' הוא ההכרה בכך שהתקופה של המאה האחרונה, בה חזרה ארץ-ישראל לעם ישראל [והכרת אומות העולם בכך], וקיבוץ הגלויות המתבטא בחזרת חלק גדול מהעם היהודי [אולי הרוב] לארץ-ישראל - תקופה זו היא בעלת משמעות אדירה והיא מהווה הכנה לגאולה, הרי היא מחייבת אותנו ומטילה עלינו אחריות גדולה לכל הקורה בארץ הקודש -**

**כיצד תתיישב השקפה זו עם נבואת יחזקאל (כ לח) - "וברותי מכם המורדים והפושעים בי, מארץ מגוריהם אוציא אותם ואל אדמת ישראל לא יבוא וידעתם כי אני ה'".**

**כלומר 'המורדים והפושעים' לא יזכו לחזור לארץ-ישראל להיות בגאולה, אלא ימותו בחו"ל ולא יבואו לאדמת ישראל.**

**כיצד, אם כן, יכולה 'קדושת ציון' לומר, שהקיבוץ הנוכחי שכולל בתוכו 'מורדים ופושעים' רבים - יש בו מסימני הגאולה.**

## תשובה:

אפתח את תגובתי כדרכם של יהודים בשאלה נגדית. לטעמך, שאלתי אותו, קיבוץ הגלויות הוא של 'פושעים ומורדים' - כיצד אתה מסביר, אם כן, שמציאות זו כלל יכולה להתרחש, ועוד בהשתדלותם של מפירי ברית, הרי זה נגד דברי הנביא יחזקאל?! הוא ניסה לענות, שיש בחירה גם לפושעים, אבל כמובן זה לא מסביר דבר - הרי בחירה שייכת על מצוה שציווה הבורא לנבוא, אבל לא שייך בחירה נגד גזרתו של הבורא, וכי כשהבורא גזר בברית בין הבתרים על גלות מצרים, או על המבול, הייתה בחירה להתנגד לגזרתו? ברור שלא. באותה מידה, אם גזר הבורא שמפני חטאינו נגלה מארצנו ונתרחק מעל אדמתנו, מה שייך לעלות לארץ ישראל ולקחתה מיד הגויים חזרה, הרי אם אין ה' בקרבנו - היא לא תצלח!

כנראה, שעל-מנת להבין את דברי יחזקאל, נצטרך לחפש בכיוון אחר.

יש להבחין הבחנה גדולה בין מי שבאים להגדירו כ'פושע' בדיני התורה המסורים בדינו, לבין הגדרת 'הפושע והרשע' בדין שמים.

**נפתח בדבריו של המקובל המפורסם בעל ה'חסד לאברהם', זקנו של החיד"א (מעין ג נהר יב):**

**"כל הדר בארץ ישראל נקרא צדיק. הגם שאינו צדיק כפי הנראה לעינינו. כי אם לא היה צדיק היתה הארץ מקיאו, כמו שאמר הכתוב (ויקרא יח כה) - 'ותקיא הארץ את יושביה'. וכיון שהארץ אינו מקיאו - בהכרח הוא נקרא צדיק, ואף אם הוא בחזקת רשע".**

למדנו מדבריו, שלא למראה עינינו נשפוט! וכנראה, שבאבחנה הזו, יושבי הארץ אינם בכלל 'המורדים והפושעים' ב'.

## וכדי לשבר את הדברים לשכלנו -

בדיני אדם, ההגדרה פשוטה. מי הוא רשע? מי שראינוהו עובר עבירה והוכחנו אותו [כראוי לפי גדרי ההלכה] ולא חזר בו, הרי הוא רשע, גם אם הוא שומר את כל שאר מצוות התורה ודינו אמור בהלכה לפי העניין.

לעומת זאת, כששואלים מי נקרא רשע אצל הקב"ה, הזיהוי הוא בהגדרה שונה לחלוטין.

כתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג הלכה א-ב)

"כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועונות. מי שזכויותיו יתירות על עונותיו - צדיק, ומי שעונותיו יתירות על זכויותיו - רשע.

אדם שעונותיו מרובין על זכויותיו - מיד הוא מת ברשעו, שנאמר 'על רב עוונך'."

ואם ישאל השואל [כמו שמקשה הראב"ד על אתר] - הרי אנו רואים במציאות רשעים גדולים שאין מתקיים בהם הפסק של 'מיד הוא מת ברשעו'? [וכקושי הראשונים על דברי רבי כרספדאי בראש השנה טז, שצדיקים נחתמים לאלתר לחיים ורשעים למיתה, והרי אנו רואים שזה לא כך] - על כך ממשיך הרמב"ם:

"ושיקול זה אינו לפי מנין הזכויות והעונות אלא לפי גדלם. יש זכות שהיא כנגד כמה עונות, שנאמר 'עין כי נמצא בו דבר טוב', ויש עון שהוא כנגד כמה זכויות, שנאמר 'וחוטא אחד יאבד טובה הרבה'. ואין שוקלין אלא בדעתו של א-ל דעות, והוא היודע היאך עורכינן הזכויות כנגד העונות."

נמצאנו למדים, שכאשר מדברים על דינו של הקב"ה, את מי הוא ממת ומחיה, מה שאינו מסור בידינו, אין לנו הכלים להבחין מי צדיק ומי רשע, מאחר וזה רק בדעת א-ל דעות. לנו נראה כי פלוני צדיק [ועל-פי דין התורה המסור בידינו הוא אכן כזה] ופלוני המחלל שבת ואוכל נבלות וטרפות נידון אצלנו כרשע [כפי שכן האמת בדינינו], ואילו הצדיק בעינינו מת, והרשע ממשיך לחיות שנה אחר שנה, כי אצל הקב"ה החשבון הוא אחר לגמרי.

על-פי זה נראה, כי הזיהוי של 'המורדים והפושעים' עליהם מדבר הנביא יחזקאל, אינו כה פשוט.

בזמנו הובאה בעיתון 'המודיע' שיחה מאת האדמו"ר זצ"ל מקלויזנבורג, בה הסביר 99.5% מיהודי ארץ ישראל [הוא דבר ביחס לכאלו שעדיין אינם שומרי תורה ומצוות] הם יהודים של 'שמע ישראל'. והוא הסביר, שאחר השואה היו כאלו שרצו להתנתק לחלוטין מהשם 'יהודי', ונדדו לאמריקה להתבולל ולהעלם בין הגויים. לעומתם, כל אלו שבאו לארץ ישראל רצו דווקא להשאר תחת השם 'יהודי' ולכן הם התבררו לטוב. [מיותר להדגיש, שאין כוונתו שהם יכולים להשאר ללא תורה ומצוות, אבל מכל מקום הם שייכים ל'שמע ישראל', כלשונו, ואינם כמורדים ופושעים]. כלומר, עצם ההזדהות העצמית כשייך לכלל ישראל, לעם היהודי - 'די בה' כדי להחזירו לארץ ישראל ולהיות חלק בתהליך התיקון והבירור.

כן כותב גם ר' צדוק הכהן זצ"ל בצדקת הצדיק אות נד:

**"עיקר היהדות בקריאת שם ישראל. כמו שנאמר (ישעי מד) 'זה יאמר לה' אני וגו' ובשם ישראל יכנה'. שלא יהיה לו רק מעלה זו שמכונה בשם ישראל ... וכן דורות הראשונים היו עובדים עבודה זרה, ומכל מקום שם ישראל לא המירו. ועל זה נאמר (הושע ד) 'חבור עצבים אפרים הנח לו' - שהם בחיבור אומה אחת ולא נתפרדו להתחבר עם הגויים ולהיות בכללם".**

גם ר' נתן מברסלב בספרו 'ליקוטי הלכות' הלכות ברכת הריח האריך ביסוד זה בהסבירו, שגם פושעי ישראל שהתגלגלו לירכתי ארץ ושעברו על כל התורה, ואין להם שום מעלה מלבד זאת שלא השתמדו - עליהם מתקבצים



כל חלקי הקדושה שנתפזרו באותם מקומות רחוקים, ובחזרתם של פושעי ישראל אלו לארץ ישראל הם מביאים איתם את חלקי הקדושה הללו [שמחמת היותם פושעים לא יכלו לתקנם] וקדשת ארץ ישראל והצדיקים מתקנת אותם.

במאמר המוסגר:

### מעבר לדברים שכתבנו שמנקודת ה'מבט' של הקב"ה ההגדרות שונות לחלוטין מאשר נקודת המבט שלנו, גם בהיבט ההלכתי שמצידינו מצאנו שההגדרה ההלכתית לרשעים ופושעים אינה כה מובנת מאליה.

החזו"א (ביו"ד סי' ב טז) מסביר, שהיום לא נוהג דין מורדין ולא מעלין הנאמר במושעי ישראל, כשהוא מחלק בין הפושעים בזמן חז"ל לפושעים שבזמננו -

"ונראה דאין דין מורדין אלא בזמן שהשגחתו ית' גלויה, כמו בזמן שהיו ניסים מצויין ומשמש בת קול, וצדיקי הדור תחת השגחה פרטית הנראית לעין כל. והכופרין אז הוא בגליונות מיוחדת בהטיית היצר לתאוות והפקרות. [אז, היו הכופרין בגליונות מיוחדת ובהטיית היצר, אבל כהיום המצב שונה. ב.ג.] ואז היה ביעור רשעים גדרו של עולם, שהכל ידעו כי הדחת הדור מביא פורענות לעולם ומביא דבר וחורב ורעב בעולם.

אבל בזמן ההעלם, שנכרתה האמונה מדלת העם, אין במעשה הורדה גדר הפרצה, אלא הוספת הפריצה. שיהיה בעיניהם כמעשה השחתה ואלימות ח"ו.

ועוד כתב שם החזו"א (בסוף סי' ב כח) לגבי שחיטת מומר וזיקתו ליבום בזמו הזה, "דאין רשאין לשנאותו אלא אחר שאינו מקבל תוכחה, ובסוף ספר 'אהבת חסד כתב [הח"ח] בשם הגר"י מולין **דמצוה לאהוב את הרשעים מה"ט**". והביא כן מתשובת מהר"ם מלובלין, כי אצלנו הוא קודם תוכחה, שאין אנו יודעים להוכיח **ודייננו להו כאנוסין**. ולכן אי אפשר לנו לדון בזה לפטור מן היבום, וכן לענין שאר הלכות".

1 הערת המערכת: אמנם יתכן שיש מקום להבין את דברי החזו"א באופן אחר שאין כוונתו לעצם חומרת אשמתו של הכופר אלא בעיקר ליחס הציבור כלפי אותו כופר כהמשך דבריו, אבל מהקטע המובא בהמשך מתבאר בפירוש שדעתו של החזו"א היא גם ביחס להגדרתו המהותית של הכופר.

ובחזרה לענייננו:

נביא קטע מדבריו של בעל ה"אם הבנים שמחה" בספרו עמ' 61 בפתיחה בהתייחסו לנושא זה:

"ואביא כאן רק ראייה אחת מוכרחת שאין עליה תשובה, מסנהדרין (קה) - אמר רבי יוחנן, מפני מה זכה עמרי למלכות, מפני שהוסיף כרך אחד בארץ ישראל. תנא דבי אליהו, פעם אחת הייתי יושב בבית המדרש, אמרתי להם - רבותי, מה נשתנה עמרי מכל המלכים שלא הושיבו בניהם אחריהם עד שבא עמרי והושיבו לו שלשה מלכים על כסאו. אמרו לי - לא שמענו. אמרתי להם - רבותי, על שהוסיף עיר גדולה בישראל. וכך חשב עמרי בדעתו, אמר כשם שירושלים היא למלכי יהודה כך תהא שומרון למלכי ישראל. עד כאן בסנהדרין שם ובילקוט שמעוני (מלכים רמז רז).

וראיתי בספר 'אוצרות יוסף' להגאון המובהק רבי יוסף ענגעל ז"ל, המיוסד על קבלה, שהביא בשם המקובלים, דלכאורה קשה למה נתן לו הקב"ה שכר זה דווקא - מלכות - עבור מעשה הנ"ל, ולא שכר אחר. וכתבו המקובלים, דידוע דארץ ישראל הוי בספירת מלכות דלמעלה, ויען דהוא תיקון בחינת מלכות כהוספה, דהוסיף עיר אחד בא"י, על כן זכה למלכות דווקא, עכ"ד הקדושים. הרי אף דעמרי היה ממלכי הרשעים,

ומקרא מלא דבר הכתוב (מלכים א טז ז-ט) - "ויעלה עמרי וגו' ויקן את ההר שומרון וגו' ויכן את ההר ויקרא את שם העיר אשר קנה שומרון, ויעש עמרי הרע בעיני ה' וירע מכל אשר לפניו וילך בכל דרך ירבעם בן נבט ובחטאותיו אשר החטיא את ישראל".

וגם כך זה שהעמיד לא הייתה כוונתו לשם שמים, רק לכבודו, וכמו שהבאתי לעיל, שאמר 'כשם שירושלים היא למלכי יהודה כך תהא שומרון למלכי ישראל'. ועל כרחק אף דנבנה בעבירות גדולות ורבות כזו, קיים בזה מצות עשה דיישוב ארץ ישראל, דאם לא כן דליכא מצוה, ליכא שכר.

וגם כיון דקבל שכר מלכות דווקא, על כרחק דתיקן בזה ספירת מלכות עליונה, ועל כן הגיע למלכות כל כך במדה גדולה, שזכה למלכות שלשה דורות כדלעיל.

הרי דקיים את המצוה בכל תיקוניה אף למעלה בעליונים והרימה והקימה בבניינו דלמטה, אף דלא היתה כוונתו לזה כלל וגם היה כעבירה, והא ראייה מקבלת השכר שהגיע למלכות על-ידי זה, בחינת מדה כנגד מדה.

א"כ יש לך ראייה ברורה שאין עליה תשובה, שאף אם בעל עבירה היותר גדול וכופר בכל התורה כולה רח"ל כעמרי שהיה מעובדי עבודה זרה, וכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה (עי' חולין ה), אע"פ כן זכה ותיקן בבנין העיר בארץ ישראל לכל התיקונים שיש במצוה זו בעולמות עליונים.

א"כ הא לך ראייה ברורה גם על הנעשה בזמננו, שבוני הארץ המה בעוונותינו הרבים עוזבי התורה רח"ל, אבל בטח שאינם גרועים מעמרי, שהכתוב העיד עליו שהרע בעיני ה' מכל אשר לפניו והלך בדרך של ירבעם בן נבט שהחטיא את ישראל, ואע"פ כן בבנינו שבנה ארץ ישראל קיים את המצוה כתיקונה, וגם היחוד נעשה למעלה על ידו.

כמו כן נראה ברור, דספירת המלכות למעלה בעולמות עליונים נתקנה ונתגדלה ע"י מעשה הבנין של אלו בוני הארץ דזמננו, יהיו מה שיהיו, אף הפושעים היותר גדולים, מכל מקום מעשיהם רצויים לפני הבורא כל עולמים, והתיקונים והייחודים נעשה על ידיהם, היינו ע"י הבנינים שבנו והוסיפו והפריחו את הארץ לארץ פוריה, אשר זה עיקר ישוב הארץ, וכמו שכתב רבינו המהרש"א בברכות (נח), דעיקר מצות ישוב הארץ הוא ע"י שדות וכרמים, עיי"ש.

ונסיים בדברי הנצי"ב מוולאז'ין, שהתייחס לתופעה זו שהארץ חוזרת ונבנית ביד אנשים כאלו (קובץ 'שיבת ציון' חלק שני עמ' 5):

"וכמו שהיה בימי עזרא הסופר שקבץ איזה אלפים בבבל **מכל סוגי בני אדם, גדולי תורה יראי ה', וגם מאותם האנשים נושאי נשים נכריות אשר היו מורגלים בחילול שבת ולא ידעו את התורה כלל**. כל אלו נתקבצו והכינו ישוב הארץ בערים עד שאח"כ נתמלאה הארץ מבניה.

וכן עלינו להתעורר לקול רצון ה' הנשמע מקצה העולם ועד קצהו. בכל מקום אשר אחינו מפוזרים שם נדחים ונענים, לעשות מה שבידינו מעט או הרבה **ובכל סוגי בני ישראל**. ועל המקובצים לעלות להושיב את ארץ ישראל ולבנותה ולנטוע בה כל עץ מאכל.

ועל כולם יתקיימו דבר עזרא הסופר (עזרא ח כב): "יד א-להינו על כל מבקשיו לטובה". והייתה ידו ית' שמו עמנו להגדיל פעולת ישראל בכל מקום שנקבצים לזו התכלית ולהרחיב חוג מבטינו מן המצר על ישוב ארץ אבותינו וישמח לבבנו".

עוד כתב הנצי"ב (שם עמ' 17):

"ואין לנו לחשוב מחשבות כי ראוי היה הדבר הגדול הזה באופנים אחרים כאשר מצויר בדעות בני אדם וכו'. כי באמת אין לחוות דעה את ה' וכאשר אמר ישעיה הנביא - **"כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי"**.

ואחר כל הדברים והאמת האלו, נשאלת השאלה -

האם ישנו עדיין מי שישאל כיצד נפרנס את דברי הנביא יחזקאל "וברותי מכם המורדים והפושעים ביי"?

**ונזכה כולנו לתשועת עולמים ולחזור בתשובה שלמה.**

להערות: BGANZ@KEDUSHASTZION.ORG



# שמור את חודש האביב

הרב משה מלוביצקי



## הקדמה:

כתב הרמב"ם (תשובה פרק י הלכה ב) - "העובד מאהבה - עוסק בתורה ובמצוות והולך בנתיבות החכמה לא מפני דבר בעולם ולא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה, אלא עושה האמת מפני שהוא אמת. אולם בהקדמתו לפרק חלק (פהמ"ש סנהדרין פרק י) כתב על כך: "ולפי שידעו החכמים ז"ל שזה הענין קשה עד מאוד ואין כל אדם משיג אותו בתחילת הענין, לפי שאין כל בני אדם משיגין האמת עד שיהיו כמו אברהם אבינו ע"ה, לכן התירו להמון כדי שיתישבו על אמונתם לעשות המצוות לתקות שכר ולהנזר מן העברות מיראת עונש עד ששיגי המשיגי וידע האמת והדרך השלם מה הוא, כמו שעושיין בנער בשעת הלימוד כמו שהבאתי המשל". אמנם בושה היא לומר לאדם שהוא אברך - אב בשנים ורך בחכמה - שביט אל האמת לא מפני שהיא אמת אלא מפני שסגולה יש בה בראיית האמת לעמוד בנסינות, אולם כמאמר החכם, ההכרח לא יגונה.

## ועתה נבוא אל הענין:

ידוע הפירוש על מאמר הכתוב (תהילים קמז טז) - "הנותן שלג כצמר", שה' מוריד קור ושלג לעולם בהתאם לצמר שיש לבני האדם להתעטף ולהתחמם בו, כי כן יסד המלך, שאינו מנסה את האדם עד שיתן לו כוחות וכלים לעמוד בנסיין.

על דרך זו מבארים בשם האדמו"ר מסקולען זי"ע<sup>2</sup> את לשון התפילה 'ברוך גוזר ומקיים', שכאשר הבורא מביא נסיון וגזרה על האדם, הוא גם מביא איתם את תעצומות הנפש ואת היכולת להתמודד, גוזר ומקיים. אם נתעמק נבין, כי מכלל הן אתה שומע לאו. כלומר, מי שקיבל את הנסיון, קיבל גם כוחות שאתם הוא יעמוד בגבורה בנסיון, אבל מי שלא קיבל את הנסיון, לא יוכל לעמוד בו בשום אופן. לא כל אחד מסתובב בכל רגע נתון עם כוחות נפש לעמוד בכל נסיון. לא כאשר יגיע הנסיון, אז ורק אז יגיעו הכוחות!

על פי זה ניתן להבין את מאמר חז"ל (סוכה נב) - "לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים - נדמה להם כהר גבוה, ורשעים - נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים - היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים - היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה. ואף הקב"ה תמה עמהם, שנאמר (זכריה ח) "כה אמר ה' צב-אות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם גם בעיני יפלא". הרי שלנו לפנינו, שהצדיקים בוכים, תמהים ומתפללים, היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, איך עמדנו בנסיון הזה. הם מתבוננים בפנימיות נפשם, ואינם מוצאים את כוחות הנפש הנדרשים לעמידה בנסינות שעברו עליהם - כי אכן כן, ברגע שעזב אותם הנסיון, עזבו אותם גם כוחות הנפש לעמוד בנסיון, ושוב אינם מבינים היאך יכלו לכבוש את יצרם.

ואכן, אשר יפלא בעיני ה' צב-אות, אף בעינינו יפלא. כאשר אנו מציירים במחשבותינו את מצבם ומעמדם של אבותינו בהיותם בעמק עכור, בשנים האימויות והשחורות לאורך גליותנו, מסעי הצלב, ת"ח ות"ט, עלילות דם, גזירות שמד ונדודים, והאחרון הכביד - שואת יהדות אירופה, כאשר אנו מנסים לדמיין לחוש ולחוות את מסלול החיים שלהם כעלה נידף, מושפלים סחופים ודווים, נתונים למכים, מרוטי לחי, תחת עול עליזים עריצים ערלי לב חסרי בושה מוסר ומצפון ונעדרי צדק, נזעקת מאליה תמיהתנו: היאך יכולתם לכבוש הר גבוה כזה, איך עמדתם לו בנסיון ולא הסרתם תומכם ונאמנותכם? היאך?

התשובה הפשוטה היא, כלשון בני אדם: 'שלא נדע'. כדי לעמוד בנסיון, צריך להיות מנוסה, כי רק המנוסה מקבל את הכח לעמוד בנסיון. ואנחנו אכן לא נדע ולא נבין, כי אנו זכינו לראות בשוב ה' ציון ובגאולתן של ישראל הבאה אלינו קמעא קמעא והולכת ומתנוצצת מיום ומחודש לחודש. לאור זאת בין נבין, שאם יחליט האדם לעצום עיניו, לא לראות בטוב ה', ולצייר בעיני רוחו שהוא מנוסה בנסינות שהם פרי דמיונו, כמו אותו פרטיזן שגם שנים אחרי נפילת המשטר הנאצי המשיך להתחבא ביערות, להסתתר מהנאצים מחד, ולארום להם ואפילו לפעמים 'להרוג' כמה מהם מאידך, ההחלטה הזו מביאה אותו לסכנה מיידית - הוא יוצא אל השלג ללא צמר. כאשר ה' מוריד שלג, הוא מקדים רפואה למכה ונותן צמר לחימום, אולם מי שמכניס עצמו לחדר קירור ללא ציוד מתאים, יש להערך מבעוד מועד למסע הלוויתו הממשמש ובא.

ההסבר לכך הוא פשוט מאוד - כאשר מגיעה בשורת איוב אמיתית אל האדם, לא עלינו, יוצאת בת קול מאת הבורא מן השמים ואומרת לנשמתו - כל דעביד רחמנא לטב עביד, גם זו לטובה, גם אם אינך מבין מה היא הטובה הצפונה בבשורת האיוב שנתבשרת בה, החקר א-לוה תמצא, הלא א-להים יחקור זאת, והוא יודע ועד שיש בזה טובה.

אולם כאשר מביא האדם על עצמו בשורת איוב של שקר, לא ישמע בת קול משמים שגם זו לטובה, מפני שחותמו של הקב"ה אמת, וכאשר לא גזר על האדם דבר רע - אין זו טובתו של אדם שתאונה אליו הרעה הזו, ואין מי שינחמנו ויתמוך בו לעמוד בנסיון שהביא על עצמו.

בן דורנו שפטור מעול גלות ושעבוד מלכויות והוא שרוי בארץ ישראל [או שבידו לבוא ארצה ברינה אם רק יבחר בחיים ובטוב] - הדרך היחידה שלו לעמוד במשא החיים, הוא ע"י שיקיים את מצוות התורה 'בינו שנות דור ודור' (דברים לב ז), יתבונן ויציק את לבו באושר על שזכה לחיות בדור שבו התחיל ה' להקים את דברו הטוב לעמו והשיבים לארצו באותות ובמופתים ביד חזקה ובזרוע נטויה, כאשר נשבע לאבותינו ולנו.

והדברים קל וחומר, ומה רבי עקיבא בעת שראה שועל יוצא מבית קדשי הקדשים צחק ואמר, כי תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב (מ"ה ג יב) "לכן בגללכם ציון שדה **המשך בעמוד הבא**

1 ז"ל שם לעיל: שים בדעתך כי נער קטן הביאורו אצל המלמד ללמוד תורה וזהו הטוב הגדול לו לענין מה ששיגי מן השלמות, אלא שהוא, למיעוט שני וחולשת שכלו, אינו מבין מעלת אותו הטוב ולא מה שיגיעו בשבילו מן השלמות ולפיכך בהכרח יצטרך המלמד, שהוא יותר שלם ממנו, שירזר אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו ויאמר לו קרא ואתן לך אגוזים או תאנים ואתן לך מעט דבש וזהו קורא ומשתדל, לא לעצם הקריאה לפי שאינו יודע מעלתה, אלא כדי שיתנו לו אותו המאכל, ואכילת אותו המגדים אצלו יקר מן הקריאה וטוב הרבה בלא ספק, ולפיכך חושב הלימוד עמל ויגיעה והוא עמל בו כדי שייגיע לו באותו עמל התכלית האהוב אצלו והוא אגוז אחד או חתיכה דבש. וכשיגדיל ויחזיק באותו הדבר החמוד לו ויאמר לו מלמדו קרא ואקח לך מנעלין יפים או בגדים חמודים ובהו והוא אצלו תכלית קריאתו. עיי"ש.

2 האדמו"ר רבי אליעזר זוסיא פורטוגל זלה"ה. האדמו"ר הגה פירוש זה בשבתו השבח שמשבחים את ה' שהוא גוזר גזרה רעה ומקיים את גזרתו. התחזק האדמו"ר בה' עליו הגזרה, שיוכל לעמוד בה.



# אל גליל אל גליל



שו"ד הרב נתן רוזנבלט

מכתב שקבלנו מעו"ד הרב נתן רוזנבלט, העושה גדולות ונצורות למען מציאת פתרונות דיור לציבור החרדי

חדרה, טבריה, חצור, כרמיאל, מעלות, נוף הגליל, צפת, עפולה] ובמרכז [קרית מלאכי, חריש, לוד] - **כן ירבה וכן יפרוץ**.

ומכאן לטור הדעה. ובכן, סיפרתי שם על כך שהזדמן לי לאחרונה בכמה נסיעות להגיע לנקודות הנידחות ביותר על גבול הצפון הנוכחי, **עד שירחיב**

כמה נידחות? את המיקומים המדויקים לא אוכל למסור משתי סיבות: א] סודי. ב] כל כך סודי, שאנחנו לא יכולים להגיע לשם לבד, אלא רק באמצעות רכבים נהוגים בידי חיילים מקומיים. אגב, גם אם היו נותנים לנו מיקום לא יכולנו להגיע יען כל מערכת ה-GPS מושבתת בכל האזור מסיבות מובנות.

ובכן, כפי שכתבתי בעבר, כל אחד רואה את מה שהוא עוסק בו. המקצוע שלי הוא נדל"ן, וזה מה שראיתי בנסיעות הללו: שטחים עצומים, שאין שיעור לגודלם, נוסעים ונוסעים וכמעט לא רואים יישובים. והמחשבה שכל הזמן חוזרת: מדוע אי אפשר להקים כאן עיר או ערים חרדיות וחסל מצוקת דיור?

הציבור החרדי, בניגוד לתדמית השלילית שמנסים שונאינו להדביק לנו, הוא הציבור הכי פחות מפונק והכי פחות חושש מסיכונים רחוקים. הסתובבתי בקרית שמונה ומטולה, חתול לא עובר בטעות ברחוב. גם ביישובים אחרים שאינם מוגדרים כקו העימות [למרות שהם כן, רק אתמול עפו קרוב לחמישים טילים על מירון] ואינם זכאים למלונות, האוכלוסיה חצי ריקה.

אתה עובר במרחבים ושואל את עצמך - איך יתכן שאין כאן ישוב חרדי אחד בכל האזור? מדוע לא מקימים כאן איזה עיר חרדית נוספת או מעבים את הקיים? בצפת אמנם מתרבים החרדים מיום ליום ב"ה, אך זה רק בדירות הישנות. אין בניה חדשה כמעט. גם חצור, שיש בה קהילה מפוארת של חסידי גור, אינה מתפתחת כבר שנים רבות, כי אין בניה חרדית חדשה באזור.

ניסיתי בעבר, וניסו גם טובים וחכמים ממני, לפנות למשרד השיכון ולראשי מועצות אזוריות, בגליל, בגולן, ובצפון בכלל. איש מהם לא הסכים בשום אופן לשמוע על הרעיון של חרדים שייגיעו לאזור 'שלי' [למעט כמובן ערים עם איום דמוגרפי. ברוך ה', שעדיין שונאים אותנו פחות מאשר את הערבים].

לכן, הציבור החרדי צריך למצוא פתרונות חילופיים, והטוב ביותר הוא הקמת עיר בגליל, עם דגש על הגליל העליון. כך יוסר מהם החשש מכיבוש הערים שלהם ולנו יוסר החשש הטבעי ממגורים עם פרוקי עול.

כך גם יוקרה במשהו מסע ההסתה העומד להתרגש עליו עם חוק הגיוס. הציבור החרדי יתרום בעצם מגוריו באצבע הגליל, תרומה שאינה פחותה מאחרים. **ירחיב ה' לנו ופרינו בארץ**.

**ג.ב. בס"ד הוצאתי כעת לאור ספר 'בית פלוני לפלוני' - מדרין גדל"ן למשפחה החרדית', ואני בטוח שבעז"ה יהיה לתועלת המחפשים לקנות בית בארצנו הקדושה. מופץ על-ידי י. בלוי - הפצת ספרים בבתי הכנסת.**

## לכבוד מערכת הגליון החשוב 'קדושת ציון' שלום וברכה,

אני מעתיק לכם דברים מתוך הספר החדש שזכיתי להוציא לאור, 'בית פלוני לפלוני', וכן מתוך טור דעה שכתבתי בנידון התישבות חרדית בגליל העליון. על אף שדברים אלו כבר התפרסמו בבימות שונות, מצאתי לנכון לשלוח אליכם לפרסם, כי הם דברים מתאימים בהחלט לבמה הנכבדת של 'קדושת ציון' עקב המסר החד הקורא ליישוב ארצנו הקדושה בכל חלקיה.

### בתודה, נתן

### מתוך הספר:

במאה השנים האחרונות העם היהודי מתרכז ברובו הגדול בארץ ישראל. שני דורות בלבד אחרי השואה, כבר יש היום בארץ מעל ששה מיליון יהודים מכל הסוגים והמינים. אך הציבור החרדי מרוכז בעיקר בתוך חמש ערים המהוות מעין 'גטו מרצון', מה שמוביל לתופעה של ניכור הדדי. החילונים נעשו יותר חילונים והחרדים יותר מסוגרים, לטוב ולמוטב.

בעשור האחרון מתחולל נגד עינינו תהליך מיוחד וחסר תקדים: הציבור החרדי יוצא מתחומי המושב המסורתיים ומתפשט בכל רחבי הארץ - בגליל ובנגב, בשומרון ובגוש עציון, כינוס לצדיקים הנאה להם והנאה לעולם. רבבת משפחות חרדיות החלו את התהליך כתוצאה ממצוקת דיור קשה, אך בפועל הם משפיעים מאורם על כל הסביבה. פתאום רואים אברכים רבים מסתובבים בחוצות ערים שבהן לא דרכה רגל חרדית, ופתאום גם האנשים מסביב, גלויי הראש, מופיעים עם כיפה, ובעלי הכיפה הקטנה מתחזקים בלימוד התורה וקיום מצוותיה, ברוך מציב גבול אלמנה. בתוך הנס הזה מתחולל נס נוסף: יותר ויותר יהודים חרדים מחו"ל עולים לארץ הקודש ומשתקעים בה. תופעה זו כרוכה בנס הקודם, משום שלא מדובר כאן במליונרים שקונים וילה בשערי חסד במטרה ללון בה שבועיים בשנה ולהוציא את העיניים כל השנה, כאן מדובר באברכים או בעלי בתים פשוטים, שפתאום יכולים לרכוש דירה בעיר מצוינת, ליד קהילה חרדית, במחירים מוגזמים יחסית. יש גם קהילות שלמות שעולות לארץ הקודש לחון את עפרה, לקדש ולהתקדש בה, ממש כמו תלמידי הגר"א ובעל התניא, בשב"ה את שיבת ציון היינו כחולמים.

קום ונתהלך בארץ, לאורכה ולרוחבה, הבה ניטול מקל ותרמיל ונצא לטיול קצר לארכה ולרחבה. אנחנו נתמקד בעיקר בציבור ה'ליטאי', אשר הוא החלוץ הראשי [במספרים] ביציאה לעיר השדה. באחריותם של הממונים על תחום זה בדגל התורה ידידי רבי מנחם שפירא והרב צבי רבינסקי, ורבים מבני חו"ל מגיעים בזכותו של מנהיג התנועה ידי נפשי הרב יואל ברמן. כמובן, שישנו לצד כל קהילה ליטאית גם מספר קהילות חסידיות ועדות המזרח מכל הסוגים והחוגים.

עד כאן מהספר, שבו אני ממשיך בסקירה קצרה על התפתחות ההתישבות החרדית בערים שונות בדרום [אופקים, ירוחם, דימונה, ערד, נתיבות], ביהודה ושומרון [מיצד, מעלה עמוס, תל ציון, עמנואל, נחליאל], בצפון [חיפה, רכסים, קרית אתא, קרית שמואל,

### המשך מעמוד קודם

תחרש", בזכריה כתיב (זכריה ח) "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים", עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת, אנו שראינו נבואתו של זכריה מתקיימת, ודאי נישא קל וחומר בעצמנו לשמוח על חלק הגאולה שכבר זכינו אליו ועל החלק שעדיין לפנינו, ולומר - עכשיו שנתקיימו מקצת נבואותיהם של זכריה, ישעיה וירמיה - בידוע שתתקיימנה כולן.

אבל אם אמור יאמר הכסיל "אוי לי כי עוניתי, הדור שלי הוא הגרוע מכל הדורות וה'גלות' שלו קשה מכל הגלויות", ועוד כל מיני דברי חירוף וכפירה בטוב ובמטיב המענים את נפש שומעיהם, ויתחנן לסייע לעמוד בנסיונות, האמיתיים והמדומים,

אוי לו לנפשו כי גמל לה רעה, החליף אוהב באויב, וניסן - ניסי ניסים - בנסיון. "בא למדוד נפט, אומר לו - מדוד אתה לעצמך" (יומא לט), תתמודד לבדך עם הצרה שהמצאת לעצמך.

ובת קול מצווחת ואומרת, כי הנה הסתיו עבר, הגשם חלף הלך לו. הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, הנה כבר נשלם ימי השעבוד וזמן עבודת הפרך, כבר נראים פרחי האילן והגיע עת האביב, העופות מצפצפים ומשוררים בקול ערב ובארצנו נשמע קול התורים (שיר השירים ב יא-יב ובמצודת דוד שם).

הסתיו עבר והגיע עת האביב, "שמור את חודש האביב" (דברים טז א), שים אליו עיניך ולבך, ותגל נפשך באמת. ♦



להערות: MM@KEDUSHASTZION.ORG



תרגול צליית קרבן פסח קרדיט: כולל דורשי ציון ביתר עילית

### כוס תחנונים נשגב קמיה

**הגאון רבי יעקב פרץ שליט"א חרבני 'קדושת ציון' לבניו הרבנים הגאונים שליט"א ולכל משפחת פרץ הנכבדה על פטירת רעייתו הצדקת הרבנית תמר שמחה פרץ אשר גדלה את ילדיהם במסירות נפש לתורה, ליראה, לאהבת ישראל ולאהבת ארץ-ישראל, נזככה ביסורין וצהלתה על פניה, זכתה והניחה דור ישרים מבורך ההולכים בדרך התורה והיראה**

# בית המדרש

מדור 'בית המדרש' מורחב ויפיע בעד"ה בגליון הבא, ויכלול מכתבים רבים שנשלחו למערכת. גם אתם מחמנים לשלוח למערכת הארות והערות, שאלות רעיונות ומאמרים לדוא"ל DOAR@KEDUSHASTZION.ORG אפשר גם להשאיר הודעות בקו האגודה 079-607-3701 שולחו 9.

### מסדר את הזמנים

לכבוד המערכת, שמעתי פעם בבדיחותא ע"כ שיהודי שאל את חברו שגר בארה"ב, היתכן שהוא גר שם? הרי המהרי"ם מבעלזא דבר בזמנו, בגלל הנסיונות של אז, דברים מאד חריפים על אלה שהגרו לארה"ב! ענה לו חברו, שהזמנים השתנו ואין כבר הנסיונות של אז. תקף אותו חברו במלים חריפות על כפירה בדברי צדיקים - "זאת התורה לא תהא מוחלפת", "דבריהם לעד קיימים" וכי"ב... והאמת, שכל אלה שעסקו עוד היום להלחם ולהסביר נגד הנסיונות של הציונות, יש להם אותם פנים של היהודי הזה נגד ארה"ב, וד"ל.

י.ו.

### תגובת המערכת:

עיינ במאמרו הנפלא של הרב משה מלוביצקי בגליון זה ותמצא נחת.



### אמונה, אמונה, ועוד אמונה

לכבוד מערכת 'קדושת ציון', גוף המכתב מופיע בגב הגליון <<< נ.ב. כעת עוסק אני להוציא לאור בעד"ה חיבור על הנבואות שהתגשמו כבר מתוך תהליך גאולתנו, ולעת עתה הגעתי לכ-מ"ה נבואות שהתגשמו! המעוניין לבינתיים לקבל את החומר יוכל לקבלו בשליחת דוא"ל ל-5371RH@gmail.com.

ברכה רבה חיים ל.

## היא שעמדה - מי עמדה?

וארט לליל הסדר, מוגש לקוראי הגליון על-ידי מדריכנו הנפלא הרב מאיר גולדמינץ, בעל הטור על מקומות בארץ

את הקניי ואת הקניי ואת הקניי ואת החתי ואת הפרץ ואת הרפאים ואת האמרי ואת הכנעני ואת הגרזשי ואת היבטי. בברית זו הבטיח הקב"ה את ארץ ישראל בשלמותה לעם ישראל, את גבולותיה המלאים הקרויים בפי הציבור 'גבולות ההבטחה'. אותה הבטחה - היא השומרת על עם ישראל בגלות מידי החפצים לכלותו.

ביאור הדברים, שמאוחר והקב"ה הבטיח לעם ישראל את הארץ כולה, הרי שכדי לקיים את הבטחתו, הוא צריך להבטיח את קיומו של עם ישראל. לכן הוא אינו מאפשר לאלו העומדים עלינו לכלותנו להצליח בזמננו. וממילא, אותה הבטחה על ירושת הארץ - היא המחזיקה את עם ישראל בגלות.

יודו זה מופיע בתורה עצמה בפרשת כי תשא

אחרי חטא העגל, אומר הקב"ה למשה רבנו וי'אמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא. ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול.

משה רבנו מתפלל לפני הקב"ה - ויחל משה את פני ה' א-להיו, ובשיאה של אותה תפילה הוא מזכיר את שבועת ה' לאבות - וזכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת לךם בך ותדבר אלהם ארצה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ האת אשר אמרתי אתו לזרעכם ונחלו לעלם.

כלומר, משה אמר לקב"ה, שהוא נשבע לאבות שזרעם ירשו את הארץ, וממילא אינו יכול לעזוב אותם וליצור עם חדש ממש רבנו.

ואכן, הקב"ה קבל את טענתו, וכפי שנכתב בפסוק הבא - וי'יחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו" הקב"ה מחויב לקיים את שבועתו, וממילא אינו יכול לוותר על עמו.

היוצא מן הדברים, שהבטחה ארץ ישראל ורצונו של הקב"ה שנגחל את הארץ, היא שהצילה אותנו מפורענות חטא העגל, ועליה אומרים אנו בהגדה של פסח, שהיא ההבטחה שעמדה לאבותינו ולנו, בכל הצרות שעם ישראל עבר בגלות.

הבטחת ארץ ישראל היא סוד קיומה הנצחי של האומה!



## וקוי ה' יחליפו כח

כל ידאי ה' אוהבי ציון מוזמנים לטיוול מיוחד ביום שני כ"ח ניסן ה'תשפ"ד, בהדרכת הרב מאיר גולדמינץ שליט"א. נזכה גם השנה להתחבר ברצוננו לרבני אדמתה הקדושה של הארץ. עליה כרתנו ברית עם בורא עולם, נרצה את אבניה, נחונן את עפרה ונדבק בכל לבנו במי שצווה אותנו על ירושתה. הטיול יתקיים על טהרת הקדוש, בלי חששות של מראות אסורים.

**המסלול:** נסיעה לפדואל 'המרפסת של המדינה', עם הדרכה על הנוף. מסלול צרדה על נחל שילה מערב. מעין עטרת.

**דרגת קושי:** בינוני.

**יציאה:** 8:30 בבוקר מירושלים מתחנת ירמיהו-שמגר.

**חזרה משוערת:** 9:00 בערב.

יתכנו שינויים. יש לעקוב בקו האגודה.

אם תהיה דרישה מהציבור תתכן תחנה בקרית ספר, יעודכן בקו.

**ההרשמה:** אך ורק ברכישת כרטיס מראש במחיר 100 ש"ח, דרך מערכת נדדים-פלוס של האגודה בקישור



### לרווחת עולי רגלים

כברגלים קודמים, גם בחג המצות הזה מוזמנים עולי הרגל לשמוח בירושלים המקודשת. נערכנו לקראת עולי הרגל באהל הכנסת אורחים שבככר החורבה, וניתן לשבת עם המשפחה לאכול בשמחה.



### קו קדושת ציון

הקלטות מאירועי האגודה, ישעורים ועוד בקו האגודה 079-607-3701

### חול המועד פסח בשער הכותנה

כמדי חג מתקיים מניין ברוב עם מול שער הכותנה של הר בית א-להינו עם הנץ החמה בהשתתפות רבנים חשובים.

קו העדכוני של המניין בשער הכותנה: 079-607-7476

### לתרומה / למני גליונות להפצה

לתרומה / למנוי: נדדים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' | לתרומה בלבד: בנק מזרחי (20) סניף 459 מס' חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

# גליון 'קדושת ציון' דרישת ציון על טהרת הקודש אצלך בבית!

גליונות 'קדושת ציון' כוללים בתוכם חומר תורני מרתק ומגוון בנושאים – חיבת הארץ, התורה כתורת האומה, שלטון התורה והכרה במהות התקופה וחובתנו לפעול בתוכה.

בימים אלו, בנוסף להפצת גליון זה של חודש ניסן, אנו מקיימים מבצע חלוקת גליונות קודמים. כך תוכלו להתרשם באופן בלתי-אמצעי ממטרות ופעילות האגודה. בתוך עשרות גליונות 'קדושת ציון' שיצאו לאור מאז הופיע הגליון הראשון באלול תשע"ה תוכלו למצוא:

- מאמרים על חיבת הארץ של גדולי ישראל לדורותיהם, לחוגיהם ולעדותיהם
- מאמרים היסטוריים המתארים את הקמת הישוב על-ידי תלמידי הבעש"ט, תלמידי הגר"א ותלמידי החת"ס, כמו גם חכמי ספרד שעלו לכאן
- מאמרים מיוחדים על ערים שונות וישובים שונים בארץ והתפתחות הישוב בהם במהלך הדורות
- דברי קדשו של רבנו ישכר שלמה טייכטל, בעל האם הבנים השמחה, אשר כתב מתוך תופת שואת יהודי אירופה את ספרו המונומנטלי, שכל כולו רצוף אהבת ארץ-ישראל ותשוקה כלפיה
- יסודות אדירים באמונת ישראל ובמהות תורתנו כתורה של אומה, רעיונות החכמה הפנימית העמוקים ביותר מוגשים בשפה נגישה לכל קורא
- סדרת מאמרים המלמדים אותנו לקרוא את ספר ישעיהו ודרכו להתבונן בתהליך הגאולה המתרחם לגד עינינו
- התייחסות לאירועים האקטואליים דרך אספקלריה, אשר כוללת בתוכה את כל אותן יסודות, עליהם בנויה האגודה – חיבת הארץ, התורה כתורת האומה והכרה במהות תקופתנו.
- באור מהות החגים לאור ההבנה, ולפיה גאולתנו – גאולה בדרך הטבע – אהובה עד מאד בעיני בורא עולם
- ראיונות מרתקים עם רבנים חשובים ומנהיגי ציבור, ותיאור של פעילויות האגודה השונות
- מדור 'בית המדרש' של מכתבים מהקוראים ותשובות מכותבי המערכת
- אוצרות נספים של כותבים רבים ומגוונים

כל מאמר שווה קריאה בפני עצמו, כל כותב מעניק את הנוף המיוחד שלו לגליון, שרבים הם אלו, המחכים להופעתו בכליון עיניים מדי צאתו לאור. הגליון מעורר תמיד מחשבה וסקרנות, ענין ודיונים, ולעיתים גם ויכוח וליבון סוגיות כדרכה של תורה. אינו דומה אדם שטרם קרא את הגליון למי שהציץ, ולו לפעם, וראה במה מדובר.

**יהודי יקר! הכנס אוצר זה לביתך, ומובטחת לך הנאה צרופה של קריאה מאתגרת לצד לימוד עיוני, שיעשיר את ידיעותיך התורניות ויחדד עבורך את יסודות האמונה הנצרכים כל-כך בדורנו זה.**

## מבצע מיוחד להנגשת הגליון לכל בית

השאר הודעה בקו האגודה

079-607-3701 9 שלוחה

ותציגנו יחזור אליך לתיאום קבלת הגליונות.

ניתן ליצור קשר עם מחלקת ההפצה גם בדוא"ל

HAFATZA@KEDUSHASTZION.ORG

## אמונה, אמונה, ועוד אמונה

### לכבוד מערכת 'קדושת ציון'

יישר כח על העלון הנפלא והמסרים הברורים והאמיתיים המופיעים בו.

רציתי להביא לפני הקוראים מחשבה שעלתה בלבי. כידוע, חג הפסח הוא חג האמונה כפי שנקרא בפי כל, ויש שמאידך קוראים לו חג ההודאה, שהרי במועד הזה חוגגים אנו את יציאת מצרים, את השורש לאומתנו ששם נתגלתה ונתבררה אמונת ישראל, במה שהתברר ברית אברהם אבינו וראו כולם איך הקב"ה מקיים את בריתו וגואל ודואג ומטיב לעמו ישראל בצאתם ממצרים.

ומשם נצטוונו ולמדנו לדורות את אמונת ישראל, וכפי שכתוב בתורה במקומות רבים - "וידעו כי אני ה'", "וידעתם כי אני ה'", "למען ידעו..." וכדומה רבות, כך שמכאן יציאת מצרים עד להיום יכול כל אחד לברר את אמונת ישראל ולהגיע להכרה ברורה ומיושבת על הלב, שהוא יתברך יחיד במציאות ויחיד בשליטה, ואף יחיד בהנהגה מכאן מה שנתברר ביציאת מצרים בכל המכות וביציאה עצמה.

אך הנה ישנם עוד כתובים, בהם כתוב שמכאן המאורעות הללו נדע ונכיר כי אני ה', כך שכמו שמיציאת מצרים מוטל עלינו ויכולים אנו ללמוד ולהכיר ולהגיע לישוב הלב באמונת ישראל, כן יש ואפשר ואף צריך להגיע לכך גם משאר הכתובים המלמדים אותנו זאת.

ולמשל מש"כ ביחזקאל (לו ח-יא) - "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא... ונשבו הערים והחברות תבנינה והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו ופרו והושבתי אתכם כקדמותיכם והטבתי מראשתיכם וידעתם כי אני ה'". ועוד כתיב שם (כח כה-כו) - "כה אמר א-ל-ה' בקבצי את בית ישראל מן העמים אשר נפצו במ ונקדשתי במ לעיני הגוים... ובנו בתים ונטעו כרמים וישבו לבטח בעשותי שפטים בכל השאטים אתם מסביבותם וידעו כי אני ה' א-להיהם", ועוד כתיב שם (לו לו-לח) - "כה אמר ה' א-להים עוד זאת אדרש לבית ישראל לעשות להם, ארבה אתם כצאן אדם, כצאן קדשים כצאן ירושלם במועדיה, כן תהיינה הערים החרבות מלאות צאן אדם, וידעו כי אני ה'".

והרי כל הנבואות הללו - כבר זכינו שברוב רחמי וחסדיו עלינו קיים אותם השי"ת\*, וידועים דברי חז"ל בברכות יב:, ולפיהם קיבוץ גלויות ויציאה משעבוד מלכויות גדולים הם אף מיציאת מצרים עצמה! ומעתה, אם כן, את כל חובת והכרת האמונה יכולים וצריכים אנו לראות ולהכיר מתוך סיפור תקופתנו לא פחות מסיפור יציאת מצרים, ועל כל פנים מוטל עלינו שלא נתעלם מהדברים הגדולים שקורים עמנו, ורציתי להציע לכל הפחות לביל הסדר, שמבררים אנו את ברית אברהם, שנעסוק אף בביור ידעת ה' מתוך המוראים הגדולים שעושה לעינינו כיום.

ומכאן גם כן לא נשכח להודות לו יתברך על כל חסדיו המופלאים שעושה עמנו, דהנה מאותו פסוק שדרשו חז"ל שקיבוץ גלויות גדול הוא מיציאת מצרים, מסיים שם הכתוב - "עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו", ומפרש"י והמצודות שקאי על קיבוץ גלויות. ואמנם רגילים הרבה להשתמש בפסוק הזה ללמוד ממנו את העיקר הגדול בהודאה לה' יתברך, אבל יש לשים לב, כי עיקר ההודאה המכוונת בזה היא הודאה על קיבוץ הגלויות שזכינו אליו ברוב רחמינו וחסדיו עלינו.

\* ראה הערה למכתב זה בעמוד 15

